

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ANDREA BUIOVÁ

PŘIJETÍ ŽÁKA S VIETNAMSKÝM ETNIKEM NA ZŠ

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, pod odborným vedením, a že jsem použila pouze literaturu, která je uvedena v seznamu literatury.

V Šumperku dne

.....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce PhDr. Jitce Plischke, Ph.D. za její cenné rady a vedení mé práce. Dále chci poděkovat mému otci, který mi pomáhal s překlady vietnamštiny a také mým přátelům, kteří se mnou ochotně vedli rozhovory na dané téma.

OBSAH

Úvod.....	6
Teoretická část	8
1 Historie příchodu Vietnamců do České republiky.....	8
1.1 Smlouva o přátelství a spolupráci Československé socialistické republiky a Vietnamské socialistické republiky.....	9
1.2 Změny vyvolané rokem 1989	10
1.3 Việt Xù	12
1.4 Banánové děti.....	12
1.5 Generace vietnamských dětí a studentů	13
2 Druhy pobytů	15
2.1 Přejížděný pobyt.....	15
2.1.1 Pobyt bez víza	16
2.1.2 Krátkodobé vízum do 90 dnů.....	16
2.1.3 Dlouhodobé vízum nad 90 dní	16
2.1.4 Dlouhodobý pobyt	17
2.1.5 Náležitosti žádosti o vízum.....	17
2.2 Trvalý pobyt.....	18
3 Integrace Vietnamců	20
3.1 Společné soužití	22
3.2 Překážky v integraci	23
3.3 Co přispívá k úspěšné integraci	24
4 Přijetí žáka s vietnamským etnikem na ZŠ	26
4.1 Učitel a žák – cizinec.....	27
4.1.1 Metodická doporučení k výuce žáků - cizinců.....	29
4.1.2 Doplnění metodiky k výuce žáků cizinců o vlastní zkušenosti.....	33
Praktická část.....	36
5 Výzkumné téma.....	36
5.1 Obtíže při realizaci výzkumu	37
5.2 Rozhovor 1.....	38
5.2 Rozhovor 2.....	41
5.3 Diskuse	43
Závěr	46
Literatura a prameny	48
Přílohy	50
Anotace.....	53

Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám přijetím žáka s vietnamským etnikem na základní školu. Toto téma jsem si vybrala z důvodu, že je mi velice blízké, můj otec je totiž Vietnamec a já si tak danou problematikou sama prošla. **Cílem mé práce je popsat současný stav vzdělávání vietnamských dětí v českých základních školách a problémy, se kterými se vietnamští žáci potýkají. Dále chci formulovat možné cesty, které by jejich lepšímu začlenění do českých škol mohly pomoci.**

Nástup každého dítěte do základní školy je velice náročný, je to okamžik, kdy jsou na dítě kladeny velké výkonnostní nároky. Dítě je ve škole neustále hodnoceno a srovnáváno s ostatními. Situace je o to těžší, pokud se k ní přidají nepříjemné poznámky spolužáků či učitelů. Jak si sama vzpomínám, byla to základní škola, kde se tyto situace nejčastěji odehrávaly, proto jsem se rozhodla svou práci zaměřit na tento stupeň vzdělání. Ve srovnání se školami středními či vysokými, je nejvíce vietnamských dětí vzděláváno právě ve školách základních.

Pokud chceme co nejlépe porozumět stávající situaci Vietnamců, musíme se vydat do historie česko-vietnamských vztahů. Období příchodu Vietnamců do České republiky, postupné vlny migrace a s nimi spojené podnikání, ovlivňuje postavení a charakter komunity, ze které vietnamské děti pocházejí. Tímto tématem se zabývám v první kapitole své práce, zde je také zmíněn pojem Banánové děti, který celou mou práci provází. Druhá kapitola teoretické části se zaměřuje na druhy pobytů, uvádím ji zde proto, že každý učitel by měl mít alespoň základní povědomí o typu pobytu svého žáka či jeho rodičů. Tyto informace učitelé pomohou například v plánování učiva pro dítě a mohou také pomoci předcházet některým nedorozuměním. Kapitola třetí je věnována obecně integraci Vietnamců s analýzou bodů, které jsou bariérou úspěšnosti integrace. Spolu s nimi jsem se zde věnovala i případům, které integraci podporují. Jedním z těchto bodů jsou právě vietnamské děti, které se v Česku integrují úspěšněji než jejich rodiče.

V kapitole čtvrté se věnuji přijetí žáka s vietnamským etnikem na základní školu. Zajímá mě například legislativa upravující vzdělávání cizinců. Dále zde rozebírám metodický pokyn k výuce žáků cizinců, který popisuje jednotlivé body jak postupovat při zařazení žáka - cizince do školy. K dané problematice týkající se konkrétně vzdělávání Vietnamců podle mého názoru stále neexistuje dostatek materiálů. Hlavní knihou, ze které má práce vychází, je

knihy autorů Černíka a kol. S vietnamskými dětmi na českých školách. Bohužel tato kniha není mezi učiteli příliš známa, i když je plná skvělých nápadů a postřehů, které by učitelům mohly pomoci. V této kapitole i v celé své práci kladu důraz na potřebu zapojit do výuky třeba jen prvky multikulturní výchovy, které by v dnešní rozmanité společnosti mohly výrazně přispět k poklidnému řešení konfliktů, přijímání odlišnosti, dialogu mezi kulturami nebo jen k tolik potřebnému porozumění. Přidávám sem poté některé své postřehy, které vychází z vlastních zkušeností a v metodickém pokynu či jinde nebyly uvedeny.

Pro praktickou část své práce jsem si zvolila popsání zkušeností mých vietnamských přátel se vzděláním v českých školách, které srovnávám s metodickým doporučením uvedeným v teoretické části nebo dalšími výzkumy týkajícími se integrace Vietnamců či jejich vzdělávání. Dotazovala jsem se například na úroveň češtiny (která výrazně ovlivňuje úspěšnost integrace) v době nástupu na základní školu. Dále jsem zkoumala, zda se respondenti ve škole setkali se šikanou či negativními poznámkami na jejich osobu. Společně s přáteli jsem se snažila přijít na to, jak by se problémům dalo předcházet.

Myslím, že dané téma bude stále více aktuální, protože jak vychází z nejrůznějších výzkumů, Vietnamci jsou v ČR skupinou úspěšnou, která zde žije v průměru 8 let a oproti ostatním cizincům zde má celé rodiny. Tato skutečnost napovídá tomu, že se stále častěji budeme setkávat s vietnamskými dětmi na českých školách a nejen tam a je třeba se na tento fakt připravovat. Úspěšná integrace dětí v základních školách může výrazně ovlivnit i směr, jakým se bude ubírat integrace celé vietnamské komunity.

Teoretická část

1 Historie příchodu Vietnamců do České republiky

V České republice žije dle výsledků Českého statistického úřadu¹ ke dni 31. 12. 2011 celkem 434 tisíc cizinců. Třetí nejpočetnější skupinou, po Ukrajincích a Slovácích, jsou Vietnamci s počtem 58 205 osob. Prvenství mají v délce žití v ČR (Příloha č. 1) a to v průměru 8 let a také v tom, že zde mají oproti Ukrajincům a Moldavanům většinou partnera i děti, případně další rodinné příslušníky.² Abychom lépe porozuměli současné situaci vietnamské společnosti, je třeba se vydat do historie utváření česko-vietnamských vztahů.

Československo se začíná poprvé angažovat v indočínském konfliktu, dle vzoru Sovětského svazu, v roce 1948. Nabízí pomocnou ruku a přijímá na své území pronásledované vietnamské občany. Ti mají za úkol navazovat v naší zemi přátelské vztahy s odborovými organizacemi a hledat pomoc v boji proti sílící vlně francouzských reformátorů. Praha se stala svou polohou výhodným styčným bodem, kde se Vietnamci soustředili, protože protínala veškeré mezinárodní cesty mezi Vietnamem, Čínou, Sovětským svazem a Francií. Roku 1949 pobývalo v Praze již šest vietnamských občanů. Ačkoli opravdová forma spolupráce nastala mezi zeměmi po uznání vlády nově vzniklé Vietnamské demokratické republiky 2. února 1950. Pražská skupina Vietnamců zahajuje spolupráci s mezinárodními organizacemi a snaží se získat povolení ke studiu a praxi krajanů na československých školách a v závodech. Československé stipendium v té době získali tři vietnamští studenti na pražské elektrotechnické fakultě ČVUT. Jeden z nich se po svatbě s českou studentkou stal vůbec prvním vietnamským usedlíkem v Praze, respektive v Československé republice vůbec. Československo se spolu s ostatními socialistickými státy aktivně zapojovalo do obnovy a poválečné výstavby (konec vietnamsko-francouzského konfliktu, konference v Ženevě 21. července 1954) hlavně z důvodu vidiny zisku nového obchodního trhu v Asii. Pomoc se zaměřovala především na oblast tovární výroby, dopravy, zemědělství, těžby nerostných

---

¹ Český statistický úřad. 2013. Veřejná databáze: *Cizinci podle státního občanství*. [online]. [cit. 18. 2. 2013]. Dostupné

z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=OBY5092PU_OK&vo=tabulka&kapitola_id=743>.

² Sociologický Ústav AV ČR. 2012. *Rodinná situace migrantů ze zemí mimo EU, jejich úroveň vzdělání a jejich příjmy v ČR*. [online]. [cit. 18. 2. 2013]. Dostupné z: <http://m.czso.cz/csu/tz.nsf/i/prezentace_z_tk_mgr_yana_leontiyeva_sociologicky_ustav_av_cr_v_i_/File/csu_tk_cizinci_prezentace_leontiyeva.pdf>.

surovin a zdravotnictví, formou finanční a technické podpory, dodávek výrobků a školením vietnamských odborníků.³

1.1 Smlouva o přátelství a spolupráci Československé socialistické republiky a Vietnamské socialistické republiky

Postupně od počátku 60. let 20. století přichází do ČSSR vietnamští studenti, kteří navštěvují především školy technického a ekonomického směru. V letech 1967 – 1974 se počet vietnamských studentů rozšířil na žádost Vietnamské demokratické republiky o 2000 praktikantů k zaškolení ve strojírenství, metalurgii a spotřebním průmyslu. V roce 1974 vznikla další dohoda, na jejímž základě přijelo 5000 Vietnamců, kteří budou pracovat v československých podnicích a získají pobyt na 7 let.⁴

Vietnamci, kteří do ČSSR v té době přijížděli, byli jen skuteční premianti, potomci zasloužilých bojovníků za vlast nebo příbuzní tehdejších vietnamských funkcionářů. Všichni museli absolvovat předodjezdové školení v českém jazyce a v ČSSR podléhali přísnému organizovanému dohledu vietnamských vedoucích a tlumočnicků. Můj otec, který přijel do Československa v únoru 1982, vzpomíná, jak se skupinou kamarádů absolvoval tříměsíční kurz češtiny, během něj dostal několik učebnic češtiny a velký česko – vietnamský slovník. Také prošel školicím kurzem, aby mohl vykonávat práci pomocného dělníka. Skupině Vietnamců byla poté přidělena tlumočnice, která jim pomáhala vyřizovat vše, co bylo potřeba.⁵

Jak uvádí MARTÍNKOVÁ⁶ (2010): „*Prudký nárůst počtu vietnamských občanů v Československu měly za následek až dohody z let 1970 a 1980, které vznikly na základě Smlouvy o přátelství a spolupráci Československé socialistické republiky a Vietnamské socialistické republiky, podepsané při příležitosti oficiální státní návštěvy tehdejšího presidenta ČSSR Gustava Husáka ve Vietnamu, Laosu a Kambodži. Díky ní dosáhl v letech 1980-1983 počet Vietnamců na našem území až k 35 000 osob.*“

---

³ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 9-13.

⁴ BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003, s. 10-17.

⁵ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s.14-16.

⁶ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 10-11.

V této době obě spřátelené země začínají zneužívat svých nově nabytých možností. Vietnamci jsou čím dál častěji zaměstnáváni v neprosperujících oborech či pásové výrobě, o kterou domácí obyvatelstvo nemá zájem. Z vietnamské strany se mění cíl příjezdu do ČSSR ze zvýšení kvalifikace na pouhou touhu po výdělku.

1.2 Změny vyvolané rokem 1989

Po pádu komunistického režimu se změnil život Čechů, Slováků, ale i Vietnamců. Dohody o vzájemné spolupráci se staly neplatnými a obě země přerušily politické a hospodářské styky. Nová Československá federativní republika se rozhodla finančně odškodnit porušení smlouvy o zaměstnávání vietnamských dělníků na účet Ministerstva práce a válečných invalidů VSR. Od této chvíle dochází k posílání vietnamských pracovníků zpět do jejich rodné země. Velká část Vietnamců se dostala do těžké situace, přijeli do cizí země za prací a najednou dostali v práci výpověď a výdaje za ubytování si museli hradit sami. Měli buď možnost odcestovat zpět, nebo se přizpůsobit nové situaci. Revoluce dala vzniknout řadě reforem a i nové migrační politice, kterou se snažili Vietnamci využít. Pokud se jim podařilo získat živnostenský list a na jeho základě dlouhodobý pobyt, snažili se opět naplnit cíl, za kterým do této země přijeli. V této době vzniká vietnamské stánkařství u nás – ve Vietnamu a samotném hlavním městě Hanoji se jedná o nejčastější způsob podnikání.⁷

Dle BROUČKA⁸ (2003): *„Hlavní dělení migrace poskytuje rok 1989. Je to mezník, který dělí vietnamskou imigraci do dvou základních období. V prvním můžeme najít ústřední motiv, jímž byla československá pomoc vietnamské společnosti postižené válečnými událostmi. Ve druhém období od počátku 90. let na pobyt dosavadní vietnamské imigrace v České republice navazují příchody dalších Vietnamců, příbuzných a známých těch, kteří měli již zkušenosti se životem v ČSSR. Dochází tak k proměně ve standardní ekonomickou imigraci.“*

Vzhledem k tomu, že Vietnamci mají silný vztah k rodině, po celou dobu pobytu udržovali písemný styk s rodinou a známými doma. Často posílali nejrůznější dárky a finanční obnosy na přilepšenou zbytku rodiny ve Vietnamu. I po jejich návratu domů působili jako úspěšní podnikatelé (vzhledem ke kurzu vietnamské měny a místním cenám to není těžké) či studenti, kterým se vedlo v Československu výborně. Což nemusela být vždy

⁷ ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách* 1. vyd. Praha: H&H, 2006, s. 104-120.

⁸ BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003, s. 15.

pravda... Ovšem u velké části Vietnamců začala vznikat představa, že Československo je výhodnou zemí k migraci, zisku a tak zlepšení životní úrovně. Ze státem podporované, regulované a dočasné migrace před rokem 1989 se stala spontánní ekonomická migrace motivovaná zlepšením životní úrovně.

Mění se skladba příchozích Vietnamců, původně k nám jezdili lidé z privilegovaných skupin, nyní cestu podnikají lidé z chudších částí Vietnamu. Často se stává, že proto, aby mohli přicestovat, se ve Vietnamu zadluží. Lidem, kteří nově přijeli do země, se kterou neměli žádné zkušenosti, nezbývalo než hledat pomoc u svých zkušenějších krajanů. Začíná se tím formovat lokální komunita, Vietnamci, které něco spojovalo, například příchod ze stejného kraje, stejný zájem, drží při sobě a pomáhají si řešit nejrůznější problémy spojené s podnikáním, bydlením, pojištěním atd. V 90. letech 20. století stát umožňuje migraci, z důvodů sloučení rodiny, která vede k příchodu příbuzných z Vietnamu. Kvůli charakteru podnikání se tržnice stává spojujícím prvkem celé nově vznikající komunity.⁹

Úspěch vietnamských obchodníků přináší období let 1990 – 1995. Tehdy vznikají největší tržnice, jako například pražská SAPA - která je dodnes velkým centrem vietnamské komunity. Sídli zde redakce vietnamských časopisů, cestovní kanceláře, firmy poskytující tlumočení, poradenství, vietnamský lékař, jazykové středisko pro výuku češtiny i vietnamštiny atd. V průběhu 90. let 20. století se počty vietnamských obchodníků stále zvyšují, stoupá tím konkurence v samotné vietnamské komunitě. Vietnamští obchodníci, na které působí jak konkurence, tak tlak českých úřadů, se začínají přesouvat do kamenných obchodů. Začíná se měnit i sortiment prodávaného zboží, který přechází od levných oděvů a obuvi k prodejnám s potravinami, drogerií, ovocem a zeleninou atd.¹⁰

Podle MARTÍNKOVÉ¹¹ (2010): *„Doba příchodu vietnamských migrantů do České republiky představuje stále nejvýraznější dělení vietnamské komunity. Postupně vznikly tři odlišné vrstvy: nejvýše stojí starousedlíci, společenství porevolučních Vietnamců příchozích v 90. letech, na ně po roce 2000 navázala nová migrační vlna, která se obvykle nachází na nejspodnějším žebříčku hierarchie komunity. Tito nově příchozí a nezkušení se současně pro krajanů znalé českých poměrů stali výnosným obchodem v oblasti zprostředkovatelského*

⁹ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 24 – 26.

¹⁰ BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003, s. 108-109.

¹¹ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 22 – 23.

servisu tlumočnických, překladatelských, právních, ekonomických a dalších služeb – vietnamsky dịch vụ.“

1.3 Viêt Xù

Vzhledem k tomu, že pobyt Vietnamců v ČSSR byl časově omezen, většina z nich z počátků nepočítala s tím, že by v naší zemi zůstala natrvalo. Proto ani neměla potřebu rozvíjet svou znalost českého jazyka a omezila se pouze na orientaci v pracovních předpisech. Dodnes jsou Vietnamci spíše uzavřenější skupinou, která se snaží uzpůsobit si prostředí kolem sebe vlastním zvyklostem, oproti tomu, aby se zapojovala do aktivit majority.

Jako příklad můžu uvést několik názvů měst, které Vietnamci mezi sebou užívají. Karlovy Vary = Ka, Teplice = Tép, Ostrava = Ót. Mezi další významy, které jsou užívány komunitou v Praze, patří například Kohoutí náměstí – tedy Staroměstské, které je přejmenováno dle kohouta na orloji nebo Koňské náměstí – tedy Václavské náměstí, podle sv. Václava na koni.¹²

Takovýchto vlastních označení bychom určitě našli ještě mnoho, stejně tak jako majorita má mnoho označení pro Vietnamce, lišících se místo od místa. MARTÍNKOVÁ¹³(2010) *uvádí jako zajímavost vznik etnického označení Viêt Xù čili Vietnamec v Československu, které si pro sebe zdejší Vietnamci vymysleli a užívají ho dodnes. Jeho původ sahá k výrazu „Vietnamců“, jehož zakončení genitivu plurálu vnímali Vietnamci jako samotné slovo a „c“ slyší jako „s“ (psáno „x“).*

1.4 Banánové děti

Jednou z hlavních priorit vietnamských rodičů je dobré vzdělání jejich dětí. To platí nejen ve Vietnamu, ale i po příchodu rodiny do České republiky. Je to způsobeno jednak historicky – vietnamská společnost chovala ke vzdělavcům vždy velkou úctu, a také tím, že obecně převládá pravidlo, že čím vyšší je vaše vzdělání, tím lepší máte práci a vyděláváte více peněz. Proto jsou děti často tlačeny k tomu, aby učení a dobré výsledky braly za svůj hlavní úkol. To mohu sama jen potvrdit na často opakované větě mého otce: „Hlavně dobře učit, to máš za úkol. Ostatní není tolik důležitý“.

---

¹² MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 32-34.

¹³ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 13.

V případě, že se vietnamskému jedinci v České republice daří, přijíždí za ním celá rodina. Děti, které chodily do školy ve Vietnamu, téměř okamžitě nastupují do české školy. Zatímco rodiče ovládají český jazyk jen málo a omezují se na základní orientaci, která jim umožňuje podnikat, jejich děti se integrují do české společnosti. Přebírají jazyk, seznamují se s českou kulturou a snaží se je skloubit s tou vietnamskou. Rodiče jsou často zaneprázdněni prací a po dětech hlavně chtějí, aby se dobře učily – často pak nepočítají s tím, že jejich dítě zapomíná vietnamštinu, či se nikdy nenaučí vietnamsky psát. Pro takové děti se čím dál častěji objevuje označení „Banánové děti“, v tom smyslu, že na povrchu jsou žluté (což značí především jejich vzhled), ale uvnitř jsou bílé (české nebo evropské, chcete-li).¹⁴

Mezi vietnamskými dětmi se začaly vydělovat dvě hlavní vlny se svými charakteristikami. První skupina dětí se narodila ve Vietnamu, za svými rodiči do Čech přijela v 90. letech, kde zažila obchodní začátky svých rodičů. Díky těmto zkušenostem si děti uvědomují cenu svého vzdělání, kterou rodiče zaplatili tvrdou prací a velmi si ho váží, jsou cílevědomé, dosahují výborných studijních výsledků. V dospělosti chtějí využít své schopnosti v rodné zemi. Oproti tomu druhá skupina dětí, která se narodila již v České republice do zaběhnutého podnikání rodičů a stabilního rodinného života, bere školu jako čeští spolužáci a klesá u ní ambicióznost, která je charakteristická pro první skupinu. Tyto děti už nemají tak silný vztah k Vietnamu a cítí se více doma v ČR. Určitě to ale neplatí 100% u všech vietnamských dětí.¹⁵

1.5 Generace vietnamských dětí a studentů

Příchod Vietnamců do ČR se datuje do 40. let minulého století. V počátku se jednalo o migraci podporovanou státem, jejímž cílem bylo zvýšení kvalifikace a získání praxe vietnamských občanů. Přelom nastává v roce 1989, kdy je hlavním cílem migrace Vietnamců zvýšení jejich příjmů. Mění se tím i skladba příchozích, z původně privilegovaných podnikají cestu do ČR občané z chudých částí Vietnamu. Zahajuje se tím období podnikání-stánkařství, trhovectví, se kterým si každý Čech Vietnamce okamžitě spojí, a také období utváření komunity v pravém slova smyslu. Díky legislativě, která umožňuje pobyt na základě sloučení rodiny, mají Vietnamci možnost žít u nás i ve větších rodinných uskupeních, jak je v jejich

---

¹⁴ Zpravodajský server Lidových novin. 2008. *Banánové děti v české džungli* [online]. [cit. 26. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/bananove-deti-v-ceske-dzungli-djn-/zpravy-domov.aspx?c=A080328_144645_ln_domov_glu>.

¹⁵ MARTINKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 35-39.

zemi zvykem. A tak se stále častěji budeme setkávat s vietnamskými dětmi, které sice vypadají ryze Vietnamsky, ale v mnohém jsou stejné jako ty české.

Vietnamci postupně, právě díky svým dětem, procházejí pozvolným začleňováním do české společnosti. Mnoho let se snaží o zlepšení své „image“ a oproštění od stereotypů vzniklých u české veřejnosti v důsledku svého podnikání v 90. letech (stánkařství, trhovectví). Obě generace – rodiče a děti, si uvědomují, že status vietnamského obchodníka, i když úspěšného, má v české společnosti nízkou prestiž a chtějí se z něho vymanit. Pohled na Vietnamce se daří změnit například díky informování médií o školních úspěších generace vietnamských dětí. Česká veřejnost začíná vidět díky médiím Vietnamce i jinak než jako obchodníky. Vietnamská komunita se zdá české společnosti stále uzavřená a ohledně podnikání o ní mnoho neví. Tato uzavřenost „asijských komunit“ je vidět i v zahraničí, například v Americe vznikají asijská města či čtvrtě.

Podle KOCOURKA¹⁶ (in ČERNÍK, 2006): *„Velmi významnou skupinou Vietnamců v ČR, která ovlivní budoucnost vzájemných vztahů, jsou dnešní vietnamské děti a studenti, kteří se zde již narodili, nebo tu žijí odmalička. Tato skupina se zásadně odlišuje od ostatních migrantů z Vietnamu, neboť nastoupila potenciálně velice obtížnou cestu intenzivní integrace v ČR například díky svým českým vychovatelkám (vietnamští rodiče si často najímají zejména starší dámy, vychovatelky, babičky, které vietnamské dítě učí česky, ale díky svému osobnímu přístupu také vychovávají) či kamarádům ve škole.“*

Nová generace mladých Vietnamců narozených v České republice se většinou úspěšně začleňuje do české společnosti, má spoustu českých kamarádů, navštěvuje české společenské akce (na rozdíl od jejich rodičů) a její zájmy jsou téměř shodné se zájmy jejich vrstevníků. Zatímco převážná část české společnosti o životě vietnamské komunity tuší jen málo, mnozí čeští junioři do něj pronikají díky vietnamským kamarádům odmalička. Mladá generace stojí jakoby uprostřed mezi dvěma kulturami – vietnamskou a českou. To, jaká u nich převládá, se dá těžko říct, v Česku se narodili, nebo zde žijí většinu života, ale stále je ovlivňuje jejich vietnamských původ a rodiče. Skutečnost, že je mladá generace, díky školní docházce často více nakloněna české kultuře, posunuje i jejich rodiče směrem k integraci do české společnosti.

---

¹⁶ ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách* 1. vyd. Praha: H&H, 2006. 221 s.

2 Druhy pobytů

Vietnamci v České republice pobývají buď nelegálně, nebo na základě jednoho z druhů pobytů.¹⁷ V následující kapitole se budu věnovat legislativě, která migraci Vietnamců ošetřuje a kterou se každý Vietnamec, pokud chce u nás legálně pobývat, musí řídit. Dle ustanovení zákona o pobytu cizinců: cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. Jinak řečeno za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvími, z nichž žádné není státním občanstvím ČR. Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Cizinec smí na území ČR pobývat přechodně nebo trvale. Policie může z důvodů stanovených zákonem nevydat cizinci vízum k pobytu (přechodnému i trvalému). Důvody pro neudělení víza nebo jiného povolení k pobytu jsou vymezeny zákonem.

V České republice je několik možností získání pobytů. Na občany Vietnamu se vztahují právní úpravy občanů třetích zemí. Občanem třetí země je občan státu, který není členem Evropské Unie a není zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Vietnamci mohou získat krátkodobý, dlouhodobý nebo trvalý pobyt. Dále je zde možnost pobývat v ČR jako cizinec s platným azylem, jehož práva a povinnosti odpovídají trvalému pobytu.

2.1 Přechodný pobyt

Přechodný pobyt má několik typů – může být bez víza, s krátkodobým vízem různých typů, s dlouhodobým vízem (za různým účelem), s diplomatickým vízem nebo na základě povolení k dlouhodobému pobytu či výjezdního příkazu. O přechodný pobyt se ve většině případů žádá mimo území České republiky a to na Zastupitelském úřadě ČR v zahraničí. Zákon o pobytu cizinců upravuje podmínky pro udělení každého typu víza. Mezi tyto podmínky patří například – doklad totožnosti, zajištění prostředků k pobytu, výpis z trestního rejstříku či lékařská zpráva, že cizinec netrpí žádnou závažnou nemocí.

---

¹⁷ Pobyt cizinců v ČR se řídí *zákonem č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců*, a zčásti také *zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu*, ve znění pozdějších úprav, které vzešly v platnost před 31. 12. 2006. Ministerstvo vnitra ČR. 2006. [online]. [cit. 26. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/zmeny-v-oblasti-vstupu-a-pobytu-cizincu-na-uzemi-cr-od-roku-2011.aspx?q=Y2hudW09OQ%3D%3D>>.

2.1.1 Pobyt bez víza

Přechodný pobyt bez víza se týká především občanů Evropské unie a osob ze států, u kterých se nevyžaduje vízová povinnost. Pobyt bez víza je umožněn rodinným příslušníkům občana EU, který sám není občanem EU a držitelům dokladu o povolení přechodného nebo trvalého pobytu na území jiného členského státu EU a doba pobytu na území nepřekročí déle jak 3 měsíce. V tomto případě se totožnost u cizince prokazuje cestovním dokladem. Vietnam patří mezi státy s vízovou povinností.

2.1.2 Krátkodobé vízum do 90 dnů

Pobyt na krátkodobé vízum trvá maximálně 90 dnů. Může jít o vízum letištní, průjezdní, o vízum ke krátkodobému pobytu do 90 dní a jednotné schengenské vízum (jde o vízum, udělené jiným smluvním státem, které opravňuje cizince k pobytu i na území dalšího státu). O krátkodobé vízum se žádá mimo ČR a to na Zastupitelském úřadě ČR v zahraničí nebo je možné o něj ve výjimečných případech zažádat přímo na území ČR nebo hraničním přechodu. Totožnost cizince se prokazuje na základě víza k pobytu, které je v cestovním dokladu. U osob mladších 15 let, které nemají vlastní doklad je vízum v cestovním dokladu jiného cizince – nejčastěji zákonného zástupce. Krátkodobé vízum do 90 dnů využívají především vietnamští příbuzní, kteří přijeli za svou rodinou do České republiky na návštěvu.

2.1.3 Dlouhodobé vízum nad 90 dní

Pobyt na dlouhodobé vízum nad 90 dní je vždy vázán na účel pobytu. Mezi typy dlouhodobého víza nad 90 dní patří víza za účelem:

- zaměstnání,
- podnikání,
- sloučení rodiny (v 90. letech 20. století – další vlna příchodu Vietnamců),
- studia,
- vědeckého výzkumu,
- strpení,
- ochrany,
- převzetí povolení k trvalému pobytu,
- sportovním nebo zdravotním účelem.

Žádost k udělení víza nad 90 dní se podává na Zastupitelském úřadě ČR (ZÚ) v zahraničí. ZÚ nerozhoduje o udělení či neudělení víza k pobytu nad 90 dnů. Vízum k pobytu nad 90 dnů uděluje regionální pracoviště oddělení pobytu cizinců (OPC) odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky na žádost cizince, který hodlá pobývat na území ČR za účelem vyžadujícím pobyt na území ČR delší než 3 měsíce. Vízum k pobytu nad 90 dnů do cestovního dokladu cizince vyznačuje ZÚ na základě pokynu orgánu příslušného k rozhodnutí o žádosti.

2.1.4 Dlouhodobý pobyt

Pobyt na základě povolení k dlouhodobému pobytu je udělován cizincům, kteří mají vízum k pobytu nad 90 dní a chtějí si ho prodloužit za stejným účelem na dobu delší než 1 rok. Pro posouzení žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu je příslušné regionální pracoviště oddělení pobytu cizinců (OPC) odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR (MVČR). Pro povolení k dlouhodobému pobytu jsou stanoveny rozdílné doby platnosti od konkrétních – 1 až 2 roky po obecnější (například po dobu trvání pracovní smlouvy). Povolení k pobytu je zde vázáno stejně jako u pobytu nad 90 dní ke konkrétnímu účelu. Pokud se tento účel změní, je nutné požádat o nové povolení k pobytu. Osoba s dlouhodobým pobytem prokazuje svou totožnost průkazem o povolení k pobytu, průkaz se vydává osobě starší 15 let, cizinci mladšímu 15 let se vydá správní rozhodnutí.

2.1.5 Náležitosti žádosti o vízum

Náležitosti se předkládají podle druhu víza a účelu pobytu. Mezi základní náležitosti, které se předkládají, patří:

- formulář – vyplněný úplně a čitelně,
- fotografie,
- cestovní doklad – platný ve státech Schengenu a déle než tři měsíce ode dne předpokládaného odjezdu,
- doklad o ubytování (voucher z hotelu, potvrzení ubytovatele),
- doklad o finančních prostředcích (výpisy z účtu, mezinárodně uznávaná kreditní karta, doklad o úhradě služeb, hotovost),
- doklad o prostředcích pro návrat (běžně se vyžaduje rezervace letenky),
- doklad prokazující účel pobytu. Tímto dokladem se mimo jiné rozumí:
  - pozvání – oficiální pozvání na potvrzeném formuláři cizinecké policie,
  - zvací dopis,

- potvrzení o studiu, zaměstnání, potvrzení vystavené cestovní kanceláří, doklad o léčbě nebo lázeňském pobytu aj.

Osobní přítomnost žadatele při podání žádosti o vízum je povinná. Dále je nutné zaplacení poplatku za podání žádosti, které je nutné uhradit bez ohledu na výsledek vízového řízení. Obecně je poplatek za podání žádosti o schengenské (krátkodobé) vízum 60 euro.¹⁸ Poplatek lze uhradit v eurech nebo v místní měně. Poplatek za podání žádosti o dlouhodobé vízum je 2.500 Kč nebo odlišný na základě reciprocity. Některé kategorie osob podávají žádost zdarma, např. děti do 6 let, rodinní příslušníci občanů EU, studenti v určitých kategoriích a další.

2.2 Trvalý pobyt

Trvalý pobyt mohou získat cizinci až po pěti letech nepřetržitého pobytu na území. Do této doby se započítává pobyt na vízum nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu. Pobyt na základě studia se započítává jednou polovinou. Trvalý pobyt je možné získat i bez předchozího pobytu a to z humanitárních důvodů či jiných uvedených v zákoně. Nepřetržitý pobyt také nemusí prokázat ten cizinec, který o trvalý pobyt žádá jako nezletilé (nebo zletilé nezaopatřené) dítě cizince, který už na území na základě trvalého pobytu pobývá, pokud je důvodem žádosti jejich společné soužití.

K žádosti o trvalý pobyt se předkládá:

- cestovní doklad,
- splnění podmínky pěti let nepřetržitého pobytu,
- 2 fotografie,
- doklad o zajištění prostředků k pobytu,
- doklad o zkoušce z českého jazyka,
- na žádost doklad obdobný výpisu z Rejstříku trestů.

Povinnost prokázat znalost českého jazyka – cizinec k žádosti o trvalý pobyt musí přiložit doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka vydaný školou, která je uvedena v seznamu škol oprávněných provádět zkoušky znalosti českého jazyka stanovené vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tento doklad však nemusí předložit cizinec, který nedosáhl věku 15 let či je naopak starší 60 let. Také ho nemusí předložit

---

¹⁸ Ministerstvo zahraničí ČR. 2013. *Sazebník vízových poplatků*. [online]. [cit. 26. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/sazebnik_vizovych_poplatku/index.html>.

cizinec, který prokáže, že v průběhu 20 let předcházejícím podání žádosti o trvalý pobyt byl nejméně 1 školní rok nepřetržitě žákem základní nebo střední školy s českým vyučovacím jazykem. Prokázat znalost českého jazyka také nemusejí ti cizinci, kteří žádají o trvalý pobyt bez podmínky předchozího pobytu či po čtyřech letech pobytu a pak také ti, kteří mají tělesné či mentální postižení, které má vliv na jejich schopnost komunikovat.

Samotné získání víza není lehký úkol. Legislativa, která víza provází, se velice často mění, jak je vidět například na změnách cizineckého zákona. Poplatky spojené s vízem se spolu s všudypřítomnou korupcí¹⁹ mohou vyšplhat opravdu vysoko. Vezmeme-li v potaz, že v současnosti o vízum žádají lidé, z chudších částí Vietnamu, není divu, že se často dostávají do bezvýhodných finančních situací. Mnoho z nich často zastaví svůj majetek ve Vietnamu nebo si na cestu do ČR vypůjčí a doufá, že v České republice získá tolik potřebné finanční prostředky. Než Vietnamci začnou v ČR vydělávat, čeká je opravdu mnoho vyřizování, musejí obstarat pas nebo si zaplatit víza, letenku, povolení k některému z druhů pobytů, složit peníze v bance, obstarat řidičský průkaz, živnostenský list, ubytování, místo k prodeji atd. V případě neúspěchu zisku peněz legálně, mnohdy Vietnamcům nezbývá než uchýlit se ke kriminalitě.

Podle mého názoru je dobré, pokud učitel, který vzdělává vietnamské dítě, má alespoň základní povědomí o druzích pobytů svého žáka, popřípadě jeho rodiny. Znalost těchto informací může pomoci učiteli v plánování dlouhodobého přístupu k žákovi. Můžeme předejít i nedorozuměním, která se týkají dohledávání dokladů o vzdělání dítěte (pokud cizinec žádá o udělení mezinárodní ochrany, nemůže kontaktovat orgány své země). Například odlišná bude motivace žáka učit se český jazyk, pokud jeho rodina plánuje pobývat v zemi jen po dobu 2 let. V některých případech je možné vytvořit tzv. vyrovnávací plán, jenž shrne všechny postupy výuky žáka cizince.²⁰ Obecně si myslím, že pokud je učitel aktivní a má zájem o své žáky, není problém se s vietnamskými rodiči na mnohém domluvit. Přece jen vzdělání dětí je jejich prioritou.

---

¹⁹ Výsledky Transparency International. 2012. *Corruption perceptions index 2012*. [online]. [cit. 25. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://www.transparency.org/cpi2012/results>>.

²⁰ Internetový portál Inkluzivní škola. cz. 2012. *Vyrovňovací plán* [online]. [cit. 10. 3.] Dostupné z: <<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/vyrovnavaci-plan>>.

3 Integrace Vietnamců

Jak jsem již uvedla v předchozích kapitolách, Vietnamci jsou třetí nejpočetnější skupinou cizinců v České republice. Jsou skupinou u nás již etablovanou, která zde pobývá v průměru 8 let. Své prvenství však mají v tom, že oproti ostatním migrantům zde mají celé rodiny.²¹ Proto se stále častěji v českých školách budeme setkávat s vietnamskými dětmi. Jsou na to školy připraveny? Mohou bez problému integrovat mladé Vietnamce a skrze ně napomoci i celkové integraci vietnamského etnika do české společnosti? To jsou některé z otázek, kterými bych se chtěla v následující kapitole zabývat.

Státní občanství	Mateřské školy		Základní školy		Střední školy		Vyšší odborné školy	
	děti	%	děti	%	děti	%	děti	%
Celkem	342 521	x	794 613	x	501 185	x	293 28	x
Cizinci	4 714	1,4	14 315	1,8	8 852	1,8	464	1,6
Vybrané země:								
Vietnam	1 298	27,5	2 852	19,9	2 340	26,4	2	0,4
Ukrajina	1 089	23,1	3 392	23,7	2 139	24,2	89	19,2
Slovensko	789	16,7	3 161	22,1	1 530	17,3	240	51,7

Tab. 1: Děti, žáci a studenti podle státního občanství na mateřských školách, základních, středních a vyšších odborných školách ve školním roce 2011/2012²²

Jak je vidět v tabulce, nejvíce vietnamských dětí je vzděláváno v základních školách, celkem 2 852, což je způsobeno především povinnou školní docházkou. Celkový počet ale bude ve skutečnosti mnohem vyšší, pokud do něj započítáme i děti vietnamských rodičů, které již mají české občanství. Druhá nejpočetnější vzdělávaná skupina vietnamských dětí je na středních školách - 2 340. Na vysokých školách je zatím podíl Vietnamců poměrně nízký,

²¹ Sociologický ústav AV ČR. 2012. *Rodinná situace migrantů ze zemí mimo EU, jejich úroveň vzdělání a jejich příjmy v ČR*. [online]. [cit. 27. 2. 2013]. Dostupné z: <http://m.czso.cz/csu/tz.nsf/i/prezentace_z_tk_mgr_yana_leontiyeva_sociologicky_ustav_av_cr_v_v_i_/File/csu_tk_cizinci_prezentace_leontiyeva.pdf>.

²² Ústav pro informace ve vzdělávání. 2012. *Děti, žáci a studenti podle státního občanství na mateřských školách, základních, středních a vyšších odborných školách a konzervatořích ve školním roce 2011/12*. [online]. [cit. 27. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/11004A0B99/File/c06t01.pdf>>.

ale je to dáno tím, že dnešní mladá generace vietnamských imigrantů, respektive jejich potomků, na vysoké školy teprve nastoupí. Zatím prochází nižšími vzdělávacími stupni.

Vietnamci v České republice tvoří spíše uzavřenou a samostatnou skupinu, která se do majoritní společnosti zapojuje jen málo. Místem setkání obou kultur je prozatím obchod, tržnice, stánek s oblečením či potravinami. Což by se v budoucnosti mohlo změnit právě díky vietnamským dětem, které se většinou úspěšně integrují do české společnosti. Proč právě děti jsou blíže české kultuře než jejich rodiče? Je to způsobeno jednak tím, že rodiče těchto dětí většinou přijeli do ČR až v pozdějším věku a cílem jejich pobytu bylo vydělávat peníze – zvýšení ekonomické úrovně. V tomto případě investovali či stále investují většinu svých sil do rozběhnutí podnikání a soustředí se především na aktivity s tím spojené. Jejich úroveň češtiny se proto omezila především na zajištění chodu živnosti a porozumění právním předpisům. To, že Vietnamci neměli potřebu dále do naší společnosti pronikat, nebo se lépe naučit jazyk, může být také tím, že jednoduše nemuseli. Existuje celá řada zprostředkovatelských organizací (tlumočníci, překladatelé, právníci), kteří poskytují své služby vietnamským krajanům a pomáhají jim tam vyřídit vše potřebné. Oproti tomu vietnamské děti jsou v zcela jiné situaci. Rodiče po nich chtějí, aby chodili do české školy, měly co nejlepší výsledky. Znalost češtiny se pro ně tak stává nezbytnou. Většinu času ve školách tráví s dětmi majoritní společnosti, kde mají kamarády a přebírají tak i českou kulturu.

Tato mladá generace Vietnamců s dobrou znalostí češtiny i české kultury a současně vietnamského prostředí postupně projde školskými vzdělávacími institucemi a v budoucnu, pokud se rozhodne v naší zemi zůstat, si zde bude hledat i práci. Po zkušenostech rodičů i vnímání nízkého společenského statusu vietnamského obchodníka, nejspíš nebude chtít pokračovat ve stopách rodičů. V budoucích letech se tak s velkou pravděpodobností začneme setkávat s vietnamskými lékaři, učiteli a právníky, čemuž nasvědčují i většinou výborné školní výsledky těchto dětí. Jak uvádí MARTÍNKOVÁ²³ (2010): „*Silný nátlak rodičů na děti v této oblasti se významně podílí na tom, že mají často nejlepší studijní výsledky ve třídě a úspěšně reprezentují sebe a své školy na nejrůznějších vědomostních soutěžích a olympiádách. Průměrný prospěch vietnamských dětí na základních školách bývá 1,3 a na středních školách 1,7, což jejich studijní ambice jen potvrzuje.*“ Pokud budoucí mladá

---

²³ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 35.

generace nebude využívat svou kvalifikaci jen uvnitř své komunity, mohla by výrazně přispět k úspěšnosti integrace celého svého etnika a odstranit tak řadu předsudků a stereotypů, panujících v české společnosti.

3.1 Společné soužití

Slovo integrace je ve 21. století slovem moderním, často opakovaným. Neustále slycháme v médiích spojení jako: integrační politika, ekonomická integrace, integrace osob s postižením atd. V této práci se chci zabývat především formou integrace, kterou vymezuje usnesení vlády ČR k postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2013. Integrace je v tomto dokumentu popisována jako dynamický dlouhodobý oboustranný proces, který vyžaduje zapojení nejen cizinců a jejich potomků, ale i majoritní společnosti. Záměrem veškerých integračních opatření je docílit oboustranně přínosného soužití nově příchozích i obyvatelstva přijímající země. Integrační politika musí flexibilně reagovat na nové skutečnosti a potřeby, a to jak cizinců, tak i české společnosti, podporovat sociální soudržnost země a posilovat vědomí vzájemné propojenosti migrace a integrace se sociálními, kulturními, ekonomickými a politickými aspekty života společnosti.²⁴

O tom, že je integrace procesem oboustranným, nelze pochybovat. Vysoké nároky jsou kladeny na obě strany. Česká společnost by měla vytvářet podmínky pro účast cizinců na životě společnosti, zajistit rovnocenné zacházení, dbát na rovné příležitosti, poskytovat ochranu před diskriminací a dalšími negativními jevy, a integraci cizinců napomáhat. Cizinci by pak měli projevit snahu o začlenění, dodržovat právní předpisy a respektovat hodnoty přijímané zemí a EU. Cílem integrace dle usnesení vlády je dosáhnout nekonfliktního a oboustranně uspokojivého společného soužití, vzájemného poznání a porozumění mezi cizinci i společností, ve které žijí, umožnit cizincům, aby byli schopni důstojného a samostatného života během svého pobytu v České republice. Záměrem všech aktivit integrační politiky je předcházet vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců.

Mezi priority integrace cizinců patří:

- znalost českého jazyka cizinců,
- ekonomická a sociální soběstačnost,

---

²⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 16. ledna 2013 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2013. [online]. [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/988/Postup.pdf>>.

- orientace cizince ve společnosti – informovanost cizinců,
- vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti.²⁵

Znalost jazyka země, ve které cizinci žijí, je základem úspěchu integrace. Veškerá komunikace mezi „domácími“ a cizinci bude vždy spíše probíhat v jazyce majority. Je zde sice možnost využívat tlumočnické služby, ale dlouhodobě to není řešení. Pokud spolu budou moci dva odlišné národy úspěšně komunikovat, významně to napomůže k navazování bližších kontaktů a účasti na multikulturním dialogu, který je nezbytný na cestě k toleranci, respektu k odlišnosti, eliminaci xenofobie a negativních jevů. Znalost českého jazyka také napomáhá cizincům ve snadnější orientaci v českém dění, získávání kvalifikace a vzdělání.

3.2 Překážky v integraci

Existuje mnoho bariér, které integraci Vietnanců do české společnosti zpomalují. Jelikož je integrace procesem oboustranným, který klade vysoké nároky na obě strany, jsou i překážky zapříčiněny oběma stranami. V následujícím výčtu chci poukázat na některé z nich.

- neznalost jazyka – rozdílnost češtiny a vietnamštiny,
- odlišné komunikační styly – které mohou stejně jako neznalost jazyka způsobit řadu nedorozumění,
- vzájemná neznalost kultur – odlišné hodnoty a postoje,
- délka pobytu – jehož cíl bývá mnohdy omezen na zisk financí, většina Vietnanců, přijíždí do ČR s tím, že se po vydělání peněz vrátí zpět do rodné země,
- stranění se stykům s českou společností – omezení se na podnikatelské vztahy,
- uzavřenost vietnamské komunity,
- silný vztah k Vietnamu a komunitě,
- využívání zprostředkovatelských služeb,
- hodnota rodiny – utužování vztahů zejména v rodině, nikoli vztahů s veřejností,
- odlišný styl podnikání – stánkařství, trhovectví, uzavírání ústních smluv, provázanost dluhů,
- nepochopení role státních institucí, nespolupráce s nimi,
- xenofobie, rasismus, předsudky, stereotypy,

²⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 16. ledna 2013 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2013. [online]. [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/988/Postup.pdf>>.

- uzavřenost majority vůči imigrantům, neznalost jejich kultury, zvyků, stávající situace,
- média – která často informují pouze o negativních stránkách vietnamského podnikání
- chybějící motivace k integraci na obou stranách.²⁶

Při pozorování situace vietnamské komunity v mém městě Šumperku, je stále vidět oddělenost Vietnamců od majority. Většina vietnamských rodin udržuje především vztahy s komunitou. Například na oslavách Nového roku, kdy se všichni scházejí v jedné z asijských restaurací, nenajdete krom českých manželek či přítelkyň mladších Vietnamců, žádné české přátele. Sám můj otec sice udržuje přátelské vztahy zhruba se čtyřmi Čechy, ale jedná se spíš o rovinu vztahů pracovních. Tímto se potvrzují výzkumy Etnologického ústavu AV ČR či Mezinárodní organizace pro migraci z roku 2003, které označovaly vietnamskou komunitu jako separovanou (izolující se, avšak nikoliv neúspěšnou) komunitu.²⁷

3.3 Co přispívá k úspěšné integraci

Na jedné straně existují bariéry, které integraci zpomalují a na druhé faktory, které integraci naopak pomáhají. Co je ovšem jasné, že bez snahy obou dvou skupin – majority a minority, nebude moct nikdy vzniknout oboustranně přínosné soužití. Je třeba vždy vycházet a reagovat na aktuální potřeby obou skupin. Důležitou roli zde hraje diskuze, dvou odlišných kultur, která je základem úspěšnosti integrace. V následujícím výčtu chci poukázat na cesty, které již přispívají nebo by v budoucnu mohli přispět k úspěšné integraci.

- změna ve stylu podnikání, kamenné obchody,
- otevírání podnikatelského prostředí díky narůstající konkurenci,
- prodlužování pobytu v České republice,
- zakládání rodin a příjezd širší rodiny do ČR,
- vietnamské děti, které se narodily v ČR a k Vietnamu již nemají tak silný vztah,
- školní seznamovací akce, předcházení nepřátelskému třídnímu klima,
- úspěšnost vietnamských dětí ve vzdělávání,
- dodržování vietnamských tradic, pozitivní chování, ohled na společenský řád,
- využívání tradičního vietnamského potenciálu majoritou,

²⁶ ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách* 1.vyd. Praha: H&H, 2006, s. 112-120.

²⁷ BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003, s. 86-103

- rozšiřování vietnamských organizací na sociální sféru a služby,
- spolupráce českých a vietnamských firem a organizací,
- neziskové organizace působící na osvětu v rámci vietnamské komunity,
- zpřístupnění více informačních toků o dění v české společnosti Vietnamcům,
- multikulturní výchova – pozitivní vnímání odlišnosti, střet dvou kultur, jako možnost obohacení,
- zprostředkování seznámení s Vietnamem, jeho kulturou,
- kurzy českého jazyka pro Vietnamce.²⁸

Vietnamské děti, které se v Česku narodily, budou za jisté ovlivňovat směr, kterým se integrace bude ubírat. Tato skupina mě velmi zaujala hlavně proto, že se do ní mohu sama zařadit. Můj otec je Vietnamec a maminka Češka, já jsem se v České republice narodila. I když umím výborně češtinu a vietnamsky zvládnou jen několik málo frází, kultura mého otce mě stále ovlivňuje.

Integraci vietnamských dětí na základních školách, se věnuji v dalších kapitolách. Hlavním důvodem jsou mé negativní vzpomínky na chování žáků a učitelů, na které bych ve své práci chtěla upozornit, ale také navrhnout opatření, která by těmto situacím mohla předcházet. Do Evropy stále přichází mnoho cizinců, ať z asijských či jiných zemí. Pokud spolu různé kultury mají bez problému vycházet, je třeba, aby se vzájemně poznaly a naučili se vzájemné toleranci.²⁹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání³⁰ v sobě již obsahuje body jako je úcta k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům, k rozvíjení respektu ke kulturním zvláštnostem i odlišným názorům, zájmům, způsobům chování a myšlení lidí, zaujímání tolerantního postoje k menšinám. Myslím si, že právě ve školách je postaven základ úspěchu integrace.

²⁸ ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách* 1.vyd. Praha: H&H, 2006, s. 112-120.

²⁹ KÜNG, H. *Po stopách světových náboženství* 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 273.

³⁰ Výzkumný ústav pedagogický v Praze. 2007. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. [cit. 16. 3. 2013]. Dostupné z <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.

4 Přijetí žáka s vietnamským etnikem na ZŠ

Usnesení vlády České republiky o Společném soužití v roce 2013 přímo vymezuje důležitou roli integrace dětí cizinců takto: *„Zásadním úkolem integrace je zajištění rovných příležitostí dětí - cizinců ve vzdělávání. Znalost českého jazyka je podmínkou úspěšného absolvování školní docházky dětí-cizinců ze třetích zemí i získání dalšího vzdělání, zaměstnání a kariérního růstu. Bezproblémové zvládnutí školní docházky dětí-cizinců je nezbytné v rámci dotací podpořit službami pedagogických asistentů, posílením komunikace školy s rodiči žáků a mimoškolními integračními aktivitami. Ve všech programech na podporu výuky českého jazyka pro žáky-cizince je potřeba klást důraz především na: základní komunikační dovednosti v běžných životních situacích, rozvoj jazykových kompetencí žáků-cizinců v klasické třídě i mimo ni, zvládnutí českého jazyka pro začlenění žáků-cizinců do běžné výuky, vícejazyčný kontext, specifickou roli pedagoga v multikulturní třídě (role učitele jazyků a ostatních vyučovacích předmětů), respekt k interkulturním odlišnostem.“*³¹

Vietnamci mají v oblasti vzdělávání stejná práva o povinnosti jako občané České republiky. Náleží jim právo na vzdělání podle Listiny základních práv a svobod. Přístup ke vzdělávání mají stejný jako občané ČR a států Evropské unie za podmínky, že mají právo k pobytu v ČR na dobu delší než 90 dní, případně pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, pokud jsou azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany.

V rámci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) upravují vzdělávání cizinců tyto předpisy:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 20 Vzdělávání cizinců,
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (vysokoškolský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- pokyn MŠMT k zajištění kursů českého jazyka pro azylanty čj. 21 153/2000-35,

---

³¹ Usnesení vlády ČR ze dne 16. ledna 2013 k Postupu při realizaci aktualizované *Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2013*. [online]. [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/988/Postup.pdf>>.

- pokyn MŠMT pro ředitele škol – k výuce žáků cizinců Č. j. : 25 120/2011-27,
- vyhláška MŠMT č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných § 1 ods. 2
- vyhláška MŠMT č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Vietnamští žáci spadají dle této legislativy do kategorie žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, konkrétně do skupiny žáků sociálně znevýhodněných nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka. Podle vyhlášky č. 147/2011 jim mohou být v případě zájmu a splnění dalších podmínek poskytována vyrovnávací opatření. Patří sem například využívání pedagogických a speciálně pedagogických metod a postupů, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků, poskytování individuální podpory žákům, využívání poradenských služeb a služeb školských poradenských zařízení, individuálního vzdělávacího plánu a služeb asistenta pedagoga. Vietnamští žáci bohužel nemají možnost navštěvovat kurzy jazykové přípravy, které jsou bezplatně poskytovány dětem občanů ze států EU a dětem žadatelů o azyl nebo dětem azylantům. Nejpodrobněji popisuje jednotlivé podpůrné kroky integrace metodický pokyn pro ředitele škol – k výuce žáků cizinců, kterému se budu dopodrobna věnovat v podkapitole Metodická doporučení.

4.1 Učitel a žák – cizinec

Jak jsem uvedla výše, začleněním žáků cizinců do vzdělávání se zabývají především předpisy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Zajištění rovných příležitostí ve vzdělávání je jednou z priorit plánu vlády České republiky v programu Společného soužití 2013. Právě vzdělávání vietnamských dětí v majoritní společnosti by mohlo výrazně přispět k integraci celého etnika. Z vlastní zkušenosti i po rozhovorech s řadou učitelů však vím, že jen málokteré školy využívají podpůrné mechanismy k lepšímu přijetí vietnamských žáků. Tyto děti mají přitom nárok, stejně jako děti znevýhodněné fyzicky, na řadu podpůrných opatření. Učitelé tyto podpůrné kroky provádějí jen zřídka a jejich absenci si zdůvodňují především tím, že s vietnamskými dětmi nejsou žádné problémy a školu zvládají mnohdy lépe než děti české. Často je pak přehlížena skutečnost, že by vhodné zapojení multikulturní výchovy mohlo vyřešit řadu „neviděných“ problémů, napomohlo k pozitivnímu vnímání odlišnosti a celkově obohatilo výchovu i vzdělávání všech zúčastněných.

Ve školách je čím dál častěji kladen důraz na individuální přístup. Pedagog, který zná dobře své žáky, může pak přizpůsobit učivo každému dle jeho potřeb. Výjimkou by proto neměly být ani vietnamské děti. Samotné poznání nového žáka, jeho kultury, hodnot, vzorců chování a zvyklostí napomáhá k předcházení velké řady nedorozumění. Pokud bude učitel rozumět důvodům chování svého žáka, bude s ním moci snadněji komunikovat. Nikde zde není povinnost s danými zvyklostmi a chováním souhlasit. Alespoň základní orientace v nové kultuře žáka nám však umožní například: snadnější komunikaci s žákem a jeho rodiči, volbu vhodného vyučovacího stylu dle potřeb dítěte, porozumění chování žáka atd. Odlišnost kultury přináší do třídy mnoho nových a intenzivních témat k zamyšlení a vzájemné diskuzi žáků. Důležitou roli v procesu poznávání by měla hrát právě škola.

Na základních školách se vzdělává nejvíce vietnamských žáků z jejich celkového počtu. Je to způsobeno povinnou školní docházkou a tím, že generace vietnamských dětí je ještě mladá.³² Multikulturní výchova je důležitá právě v primárním a preprimárním stupni vzdělávání, neboť si myslím, že právě zde jsou děti nejlépe formovatelné a už v tomto věku si utváří stereotypy a předsudky. Mnohdy je právě základní škola prvním místem setkání vietnamských dětí s většinovou společností. Nástup do prvních ročníků bývá náročný pro všechny děti, co teprve pro děti cizinců. Neznámé prostředí, neznalost jazyka, odlišnost chování a zvyklostí ve škole, to jsou jedny z mnoha faktorů, které na vietnamské dítě dopadají. Pokud se v základní škole ještě přidá šikana či jen „pouhý“ posměch ostatních spolužáků, může lehkou dojít k řadě psychických problémů u dítěte, jeho nechuti školu navštěvovat, či ztrátě důvěry k české společnosti. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že právě na základní škole se odehrávala většina negativních poznámek na mou osobu. To, že jsem uměla výborně česky, mi stejně nepomohlo v tom, abych se mohla účinně bránit řadě narážek mých spolužáků. Jednak jsem na to nebyla připravena a ani jsem nechápala důvod narážek. Na střední škole se situace výrazně zlepšila, myslím si, že je to způsobeno tím, že jsou zde už studenti vyvrátelejší a tolerantnější. A naopak vietnamské děti sebevědomější, umějí lépe jazyk a snadněji se tak brání narážkám. Nyní na vysoké škole je moje odlišnost spíše zajímavým zpestřením hovoru se spolužáky i učiteli.

---

³² NEKORJAK, M., HOFÍREK, O., 2006. *Několik otázek k integraci Vietnamců* [online]. [cit. 7. 4.2012] Dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=255&lst=108>>.

4.1.1 Metodická doporučení k výuce žáků - cizinců

V této části se chci zabývat jednotlivými body metodického pokynu³³ MŠMT ředitelům škol k výuce žáků - cizinců, popřípadě je doplnit vlastními poznatky a zkušenostmi. Nejdůležitější roli v tomto pokynu sehrává učitel a jeho žák - cizinec.

- 1. Navázání kontaktu s rodiči** – jedná se o první fázi, která by měla proběhnout před zahájením školní docházky dítěte. Vhodné je formou rozhovoru (popřípadě s účastí tlumočnicka) zjistit co nejvíce informací o žákovi, jeho jazykových schopnostech a předchozím vzdělání, získání potřebné dokumentace. Vyplatí se seznámení rodičů s chodem a organizační strukturou školy, školním řádem, školní družinou, jídelnou atd. Neměly by být opomenuty informace související se školní docházkou (vyřizování omluvenek), třídními schůzkami a minimální seznámení s chodem českého školství. V praxi se zajisté osvědčí, pokud můžeme rodinu odkázat na konkrétního člověka, kterému mohou zavolat či poslat email se svými dotazy. Takového prostředníka mohou například hrát rodiče jiných vietnamských dětí, které chodí do stejné školy a mají s ní zkušenosti. Vzhledem k rozdílnosti českých a vietnamských jmen, je dobré se rodičů zeptat, jak má učitel oslovovat jejich dítě.
- 2. Správné zařazení žáka do vyučovacího ročníku** – zařazení žáka do ročníku by mělo zohledňovat – věk žáka, znalost češtiny, jeho dosavadní vzdělání. Nejsnadněji si osvojují český jazyk děti od 4 do 6 let, které již absolvovaly předškolní vzdělávání v českém prostředí. Vhodné také je, pokud s výchovou pomáhá český vychovatel – časté pro vietnamské podnikatele. Metody uplatňované v předškolních zařízeních (učit se skrze činnosti, dramatizací a vykonáváním různých rolí, plněním úkolů ve skupině a jejich prezentováním ostatním) se doporučují využívat co nejvíce i se žáky-cizinci mladšího školního věku na 1. stupni ZŠ. Možné je také využití dvouletého odkladu školní docházky a přípravných tříd. Největší komunikační bariéry mají děti, které nastupují na 2. stupeň ZŠ – ty se s komunikační bariérou vyrovnají přibližně do dvou let. Školy by se měly vyvarovat mechanickému zařazování žáků do ročníku podle věku či ročníku absolvovaného v rodné zemi. Důležité je vždy přihlídnout ke stupni ovládnutí českého jazyka. V některých případech může žák, zařazený do nižšího ročníku z důvodu neznalosti vyučovacího jazyka, postupovat do vyššího ročníku

---

³³ Metodický pokyn MŠMT pro ředitele škol – k výuce žáků cizinců Č.j.: 25 120/2011-27[online]. [cit. 10. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/metodicke-doporuceni-reditelum-skol-vyuka-cizincu>>.

rychleji než jeho čeští spolužáci, a tak se přibližovat svým vrstevníkům. Velké věkové rozdíly mezi žáky nejsou vhodné, mohou pak vznikat problémy sociálního charakteru, a proto se nedoporučuje větší věkový rozdíl než dvouletý.

- 3. Organizování výuky v multikulturní třídě speciálním způsobem** – vhodné je užívání upravených speciálně pedagogických metod pro žáky s poruchami učení. Například v hodinách češtiny učitel pracuje se dvěma skupinami žáků, které se však výrazně liší svým vztahem k češtině jako komunikačnímu prostředku každodenní komunikace. Učitel mnohdy musí u žáků cizinců rozvíjet takové kompetence, jež odpovídají mnohem nižším ročníkům a současně s ostatními žáky musí probírat učivo daného ročníku. V praxi to znamená zorganizovat výuku v hodině tak, aby každá z těchto dvou skupin pracovala jak s učitelem, tak i samostatně, ale i společně, aby žádná nebyla diskriminována a aby byly naplněny výchovně vzdělávací cíle dané pro příslušný ročník ZŠ podle ŠVP. Práce učitele v multikulturní třídě je, co se týká učiva, mnohdy náročná. V případech, že je ve škole více žáků cizinců, je zde možnost zřídit pozici asistenta pedagoga.
- 4. Nekumulovat v jedné třídě vyšší počet cizinců** - jako maximální počet se jeví 3–4 v jedné třídě, aby se žáci snadněji zapojili do společenství českých žáků. Jde však o skutečně maximální počet, ideální je, pokud cizinec zůstane ve třídním kolektivu sám a spolupracuje s „mentorem“. Mentorem může být jak úspěšný český spolužák, tak i spolužák cizí národnosti, který v české škole pobývá již delší dobu a češtinu dobře ovládá.
- 5. Integrace cizince do kolektivu třídy a školy, zabránění jejich společenské izolaci** – není vhodné, pokud cizinci sedí spolu lavici, či mimo dosah učitele – často vytvářejí ve třídách „enklávy“ a snižuje se tak jejich snaha zapojit se do zbytku majoritní třídy. Učitel by měl žáky cizince průběžně zapojovat do výuky, života třídy a školy a mimoškolních aktivit – kde může dítě prokázat své kvality i bez znalosti českého jazyka a učit se češtinu i mimo institucionální formu. S možnostmi mimoškolních aktivit a jejich výhodami v rámci učení se českého jazyka je vhodné seznámit rodiče. Mnohdy se u vietnamských dětí stává, že svůj volný čas tráví na tržnici, pomáháním svým rodičům.
- 6. Vybízení žáků cizinců ke kooperaci s českými žáky** - osvědčuje se mentorství českého žáka, resp. českých žáků, nad imigrantem při školní i mimoškolní činnosti. Výběru mentora je třeba věnovat mimořádnou pozornost, nemělo by jít automaticky o žáka s nejlepším prospěchem, spíše o žáka se schopností vcítit se do pozice

spolužáka-cizince a ochotného spolupracovat s ním nad rámec výuky. Podle mého názoru mnohdy ani není třeba tímto mentorstvím někoho pověřovat, děti se této pozice ujmou samy.

7. **Seznámit se se základními sociokulturními a zkušenostními rozdíly** – vhodné je, pokud učitel umí těchto odlišností využít a pozitivně je propojit s výukou.
8. **Přípravit třídu na přijetí cizince, vhodně seznámit žáky s kulturními a sociálními odlišnostmi prostředí** - přítomnost cizince v třídním kolektivu s sebou přináší nejen své výhody, ale i rizika. Cizinec může obohatit výuku v rámci třídy o multikulturní aspekty. V tomto směru představuje přítomnost žáka-cizince vhodný „nástroj“ multikulturní výchovy (cizinec může svým spolužákům zprostředkovat poznání jiné kultury, které je zároveň může přimět uvědomit si vlastní kulturní zakotvení). Současně skutečnost, že český žák přichází každodenně do styku s cizincem, u něj vyvolává pocit samozřejmosti určitých odlišností a sama o sobě může působit jako prevence formování předsudků vůči cizincům. Účast cizince v českém vzdělávacím procesu však může vyvolat výskyt určitých sociopatologických jevů (projevy xenofobie, diskriminace, šikana apod.). Učitel by měl proto ve třídě vytvořit klima příznivé pro přijetí cizince. Kromě již dříve zmíněných opatření, která by ještě před příchodem žáka do třídy měla působit na jeho budoucí spolužáky (seznámení českých žáků s předpokládanými odlišnostmi v chování cizince apod.), by učitel měl systematicky u svých žáků rozvíjet smysl pro toleranci, pro chápání kulturních specifik, předcházet vzniku předsudků a zažitých stereotypů vůči cizincům, které žáci mohou přebírat ze svého okolí, učit je řešit případné konflikty nenásilnou formou atd. Učitel by se měl pokusit vhodným způsobem přiblížit českým žákům náročnost situace, v níž se cizinec přicházející do jazykově a sociokulturně odlišného prostředí nachází. Rozvoji respektu k odlišnostem a prevenci případných rizik spojených s přítomností cizince v třídním kolektivu se může učitel věnovat v rámci Multikulturní výchovy a Osobnostní a Sociální výchovy. Tento bod celkově shledávám jako velice důležitý a v případě, že by se jím řídili všichni učitelé, mohli by předejít vzniku nepříznivého třídního i školního klima a dalším problémům.³⁴
9. **Podporovat toleranci ze strany žáků a učitelů** ke specifickým rysům a jevům, které souvisejí s náročností situace, v níž se cizinec v důsledku malé nebo žádné znalosti

---

³⁴ Internetový portál Inkluzivní škola. cz. 2012. *Cizinec v české škole aneb organizace* [online]. [cit. 10. 3.2012] Dostupné z: <<http://www.inkluzivniskola.cz/cizinec-v-ceske-skole-aneb-organizace/cizinec-v-ceske-skole-aneb-organizace>>.

českého jazyka a zdejších poměrů a zvyklostí nachází. Jistá neobratnost žáka-cizince ve vyjadřování a v chápání učiva pramení mimo jiné ze skutečnosti, že vzdělávací proces je pro něj veden v cizím jazyce. Je třeba české žáky upozornit na to, že mnozí působí stejně neobratně, když se vyjadřují v cizím jazyce.

- 10. Dát žákovi - cizinci příležitost k pozitivní prezentaci** – jedinec, který přichází do české třídy, s sebou přináší celou svou kulturu, je dobré mu dát možnost pozitivně ji prezentovat svým spolužákům, například formou projektového vyučování či pouhou diskuzí ve třídě. Tato prezentace vede k zvýšení sebevědomí žáka a obohatí o nové poznatky i ostatní děti.
- 11. Prohloubení znalostí učitele v oblasti typologie jazyků** – dobré je pokud má učitel základní znalost mateřského jazyka cizinců, aby jej mohl využít při výuce češtiny.
- 12. V ideálním případě by měl učitel zvládnout minimální základ školní komunikace** se žákem, i když nezná jeho mateřský jazyk (např. základní slovní zásobu vztahující se ke školnímu prostředí – třída, jídelna, tělocvična, žák, žákyně, učitel, učitelka, ředitel, ředitelka, sešit, učebnice, tužka, tabule, lavice, jít, psát, číst, říci, zeptat se, odpovědět apod.), resp. osvojit si tyto a obdobné výrazy v jazyce žákovi známém.
- 13. Práce s názornými pomůckami** – využívání obrázkových materiálů, encyklopedií, fotografií, zvukových nahrávek, časopisů pro děti a mládež, mj. pomůcek, které jsou k dispozici pro výuku handicapovaných žáků, pro dyslektiky, dysgrafiky apod., a zkušeností speciálních pedagogů, logopedů apod.
- 14. Přístupování k výuce českého jazyka jako k výuce cizích jazyků** – je zde možné využívat učebnic, pracovních sešitů a jiných materiálů pro výuku žáků - cizinců češtině.
- 15. Vhodná motivace žáků-cizinců při výuce českého jazyka**, chválit je za sebemenší pokrok. Zároveň je nezbytné, aby učitelé kladli na žáky - cizince, kteří již plně komunikují v češtině, stejné požadavky, jaké kladou na jejich české spolužáky.
- 16. Navázat spolupráci se školními poradenskými pracovišti, pedagogicko-psychologickými poradnami a nestátními neziskovými organizacemi** – na školách jsou zřízena školská poradenská pracoviště, která poskytují své služby žákům a jejich zákonným zástupcům – patří sem služby školního psychologa, metodika prevence, školního výchovného poradce, školního speciálního pedagoga. Nebo je možné spolupracovat s mimoškolními poradenskými pracovišti, jako je pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, středisko výchovných

služeb...Nebo využívání služeb nestátních neziskových organizací – občanských sdružení, poraden pro cizince pro integraci atd.

17. Klasifikace cizinců – při hodnocení cizinců škola postupuje v souladu s vyhláškou č. 48/2005. To znamená, že ve všech předmětech, je přihlédnuto k úrovni jazyka cizince. Doporučuje se využívat spíše slovní hodnocení, které lépe postihne individuální schopnosti dítěte. Východiskem při klasifikaci může být vypracování Vyrovnávacího plánu (VP), na jehož základě je žák do výuky postupně integrován a ve kterém je i přesně stanoveno, jak a za co je žák hodnocen. VP určuje vzdělávací cíle, cestu k jejich naplnění a uvádí kompetence, které by měl žák v daném předmětu za určité časové období zhruba zvládnout, a na základě toho je následně hodnocen (přihlédnutí k jazykovým možnostem).³⁵

4.1.2 Doplnění metodiky k výuce žáků cizinců o vlastní zkušenosti

Kromě učitele tráví vietnamské dítě čas ve škole se svými spolužáky, a to i ve chvílích, kdy se nejedná přímo o výuku. Neustálý kontakt s ostatními odlišnými dětmi má své klady i zápory. V případě kladného přijetí se v interakci se spolužáky cizinec učí rychleji český jazyk a může „odkoukat“ některé vzorce chování a jednání, lépe jim porozumět. Nové prostředí se tak stává dítěti příjemnější a snadněji si na něj zvyká. Výuka, která bude probíhat v příjemném prostředí, která bude obohacena o prvky multikulturní výchovy, o přijímání odlišností může být pro obě strany jedině velkým přínosem. Popsaný ideální stav je bohužel vzácností. Multikulturní výchovu chápou jako výchovu k respektování i jiných kultur než je kultura vlastní, zaměřenou na eliminaci a oslabení etnických, rasových či jiných předsudků. Tato výchova má rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu, toleranci, uvědomění si vlastní identity a posílit porozumění mezi odlišnými kulturami.

Z vlastní zkušenosti i po rozhovorech s mými přáteli, kterých se daná problematika týká, jsme vždy narazili na nepříjemné vzpomínky – někdy týkající se hloupých narážek, posměchu či ponižení. Tyto nepříjemné okamžiky alespoň v mém případě nejčastěji pocházely od mých spolužáků právě na základní škole. Nyní chci uvést 3 příklady, které vychází z mých osobních zkušeností či zkušeností mých přátel a které by mohly pomoci v prevenci nepřátelského postoje vůči cizincům ve školách.

---

³⁵ Metodický pokyn MŠMT pro ředitele škol – k výuce žáků cizinců Č.j.: 25 120/2011-27[online]. [cit. 10. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/metodicke-doporuceni-reditelum-skol-vyuka-cizincu>>.

- 1. Učitel by měl jít příkladem** – nejhorší, na co se pamatuji, bylo, když se jeden z mých učitelů velice negativně vyjádřil na účet vietnamské restaurace v Šumperku. Konkrétně šlo o to, že se údajně v nově otevřené restauraci servírují psi. Poté v celé třídě vypukla bouřlivá debata. Názoru mého učitele se chytilo hned několik spolužáků. Já osobně si myslím, že takovéto nepodložené „fámy“ do výuky nepatří. Ano, psi se ve Vietnamu jedí, ale jen některé druhy a jedná se o slavnostní pokrm, velmi nákladný. Velice pochybuji o tom, že by se něco takového mohlo dostat na talíř hostů v ČR. Ovšem argumenty Vám moc nepomohou, pokud se v televizi současně vysílá „reklama Bobika³⁶“. Tento negativní postoj, ničím nepodložený, rozhodně není známkou profesionálního přístupu učitele. Tato situace by se však dala pozitivně využít ve výuce, jako prostředek k seznámení se zvyky jiných kultur nebo k širší diskuzi. Bohužel se tak nestalo, a tak byla mým spolužákům dána jen další záminka k odsuzování vietnamské kultury, o to horší byla situace, že ji učitel podpořil.
- 2. Nestačí jen říkat: „neposmívej se!“** – v metodickém pokynu je uvedeno, že by učitel měl ve svých žácích rozvíjet toleranci, chápání kulturních specifík atd. V praxi se to hůře realizuje a mnohdy jen dojde k často slyšenému: „neposmívej se, není to hezké“. Ale proč to není hezké, proč se to nemá dělat, co to znamená pro druhé, k tomu se dostane jen málokdy. Pokud si učitel neví rady, stačilo mě například otevřít internet a vyhledat si nejrůznější hry, které vedou k podpoře multikulturality. V případě, že učitel nikdy nevysvětlí řadu otázek, nezaujme k nim správné stanovisko, děti, které se posmívají odlišnostem, toho i v budoucnu asi jen těžko nechají. Víím, že vzdělávání v této oblasti nepřísluší pouze učitelům, ale i samotným rodičům dětí, neboť kdo jiný by měl své děti vést k toleranci.
- 3. Všeho moc škodí** – Někdy učitel vietnamské dítě přehlídí, ale může nastat i opačná situace. Na druhém stupni základní školy jsem měla učitelku, která neustále zmiňovala můj původ. Stále se mě v hodinách ptala, jak to chodí u nás doma a zda jim nemůžu něco o Vietnamu povyprávět. Stavěla mě tak neustále do centra pozornosti. Myslím si, že tato situace je málokomu příjemná, zvláště když se opakuje hodinu co hodinu a ostatním spolužákům se pozornosti nedostává.

---

³⁶ Reklama na centrum.cz. 2013. China restaurant [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=7MMS0-_6Ayc>.

V rámci otázky xenofobie a rasismu Kocourek³⁷ (2006) uvádí další důležitou skutečnost, se kterou by ti, kteří přicházejí do kontaktu s vietnamskými dětmi a Vietnamci celkově měli počítat: *„I když vietnamská komunita nevnímá ČR jako výrazně xenofobní zem, můžeme se setkávat i s tím, že někdo fyzicky napadne vietnamské děti či rodiče, závažně je poraní, a to údajně z důvodu rasy, jiného vzhledu apod. Při výchově ve třídách bychom neměli na takové případy zapomínat, a to i tehdy, nemá-li zrovna s tímto třída problémy. Děti jsou velmi citlivé na jakékoliv zobecňující hodnocení celé vietnamské komunity. Vietnamská tradice je založena na společenské etiketě a důrazu na celou skupinu. U každého z nás se čas od času vyskytne tendence hodnotit jevy (resp. menšinové komunity), které neznáme do podrobnosti, zobecňujícím soudem – ať již v pozitivním či negativním smyslu. Příslušník komunity však rozlišuje daleko větší nuance než my, zná komunitu lépe než my, proto často neuznává taková zobecnění, osobně se ho dotýkají. Vzájemné předsudky a stereotypy samozřejmě fungují na obou stranách.“*

K této kapitole bych chtěla na závěr říci, že záleží na každém z nás, jaké stanovisko k integraci Vietnamců do české společnosti – třeba i v rámci školy, přijme. Poznávání jiných kultur nás nenutí k tomu, abychom s odlišnými názory, zvyky, hodnotami atd., souhlasili. Ale pokud budeme ochotni se s vietnamskou či jinou kulturou seznámit, výrazně nás to obohatí. Nejenže nám to může pomoci porozumět řadě vzorců chování, které nám doposud byly skryty, současně, a to je podle mě důležité, předejdeme spoustě zbytečných konfliktů.

---

³⁷ ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách* 1.vyd. Praha: H&H, 2006, s. 159.

Praktická část

5 Výzkumné téma

V praktické části chci popsat zkušenosti svých vietnamských přátel, týkající se základního vzdělání v České republice a srovnat je s metodickým pokynem (kapitola 4.) a dalšími výzkumy týkajícími se vzdělávání či integrace Vietnamců. Hlavní otázkou je, zda učitelé (z pohledu respondentů) dělají vše proto, aby přijetí žáka s vietnamským etnikem na českou základní školu podpořili a zda existují nějaké další cesty k lepšímu přijetí Vietnamců do základních škol. Zaměření na základní školy jsem si zvolila proto, že se zde vzdělává nejvíce vietnamských žáků (jak již bylo uvedeno výše) a také proto, že základní škola je mnohdy prvním místem blízkého kontaktu dvou odlišných kultur. Vietnamci v ČR většinou úspěšně podnikají a přijíždějí sem za nimi celé rodiny. Je proto pravděpodobné, že se budeme stále častěji s těmito dětmi, ať narozenými ve Vietnamu nebo u nás, setkávat. Abych mohla lépe posoudit stávající situaci vietnamských dětí ve školách, zabývala jsem se v teoretické části historií česko – vietnamských vztahů, druhy pobytů Vietnamců a analýzou metodického doporučení k výuce žáků cizinců, které dopodrobna rozebírá postup, jak úspěšně integrovat žáka – cizince do české školy.

Nyní předložím strukturu otázek, které jsem respondentům kladla. Pro získání informací jsem volila metodu polo-strukturovaného rozhovoru (Příloha č. 2), z kterého jsem si pořizovala nahrávky. Myslím si, že zvolená metoda nejlépe odpovídá mým potřebám, protože mi dává možnost zjišťovat velké množství informací, nevytržených z kontextu či ovlivněných neporozuměním otázky (z důvodu jazykové bariéry), o respondentech v přímém kontaktu s nimi. Otázky jsem uspořádala do tří základních skupin.

První skupina otázek je zaměřena na bližší charakteristiku respondenta - jeho věk, užívání českého jména, místo narození - dobu příchodu do České republiky. Odpovědi na tyto otázky nám umožní lépe si respondenta zařadit například do vln migrace spolu s jejich charakteristikami a vztahem ke vzdělání, jak uvádím v první kapitole, konkrétně 1.4 Banánové děti a 1.5 Generace vietnamských dětí a studentů. Druhá skupina otázek je zaměřena na vliv rodiny na vzdělání. Zde zjišťuji, zda je stále vzdělání vietnamských dětí přikládána velká důležitost ze strany rodičů a zda rodiče chodili na třídní schůzky. Dále jsem si chtěla srovnat často uváděnou informaci v různých výzkumech, že vietnamské děti mívají českou vychovatelku (nejčastěji českou babičku) s realitou. Na závěr tohoto bloku otázek

jsem zvolila dotaz na plánovanou budoucnost – práci a život v ČR, která umožňuje odhadnout tendenci, kterou se bude vietnamská integrace ubírat.

Třetí nejrozsáhlejší část dotazníku je zacílena na vztahy ve škole. Její první oddíl A se zaměřuje na hlavní faktor ovlivňující úroveň integrace, a to jazyk. Oddíl B se zabývá vztahy se spolužáky a případnou šikanou či nepřátelským chováním, které dokážou ovlivnit i do budoucna vztahy mezi Čechy a Vietnamci. Ptám se také, jestli danou situaci respondenti řešili s učitelem nebo z čeho tyto negativní poznámky podle nich pramenily. To, zda se žáci s problémy obrátili na učitele, výrazně ovlivňuje jeho povědomí a potřeba zapojovat do výuky speciální metody na podporu tolerance atd. Na závěr oddílu B zařazuji srovnání vztahů se spolužáky na škole základní, střední, popřípadě vysoké. Oddíl C se od spolužáků obrací k důležitému činiteli výchovně-vzdělávacího procesu, a to k učitelům. Kladu zde stejnou otázku jako u předchozího oddílu, a to šikanu či nepřátelské chování ze strany učitele. Dále se ptám, zda učitel do výuky zapojoval nějaké speciální metody nebo techniky na podporu tolerance cizinců. V úplném závěru rozhovoru se ptám na skutečnosti, které by z pohledu respondentů mohly přispět k prevenci xenofobie, rasismu a nepřátelskému chování na školách.

5.1 Obtíže při realizaci výzkumu

Můj kvalitativní výzkum měl být postaven na analýzách 10 rozhovorů s mými vietnamskými přáteli. Bohužel se rozhovoru nakonec zúčastnily jen osoby dvě. Některé respondenty, kteří mi účast po prvním kontaktu slíbili, se mi nepodařilo znovu kontaktovat vůbec, jiní se mi omluvili, že mají mnoho práce – hlavně ve spojitosti se studií. Domnívám se, že tato skutečnost zčásti potvrzuje například výzkum BROUČKA³⁸ (2003), který charakterizuje vietnamskou komunitu jako uzavřenou. Ve svém výzkumu rovněž uvádí rozhovor s jedním Vietnamcem, který říká, že vidí uzavřenost Vietnamců jako výhodu, že do nich česká společnost nevidí. Za zmínku také stojí výpovědi vietnamské mládeže ve snímku Banánové děti, ke které se část komunity odvrátila poté, co se vyjádřili k životu Vietnamců, natočeného na námět Šárky Martínkové, Kataríny Geyerové a Martina Ryšavého. Konkrétně je ve snímku popisována situace v roce 2008, kdy se objevila na internetu řada blogů³⁹ mladých Vietnamek, které zde popisují život vietnamské komunity v ČR, vietnamskou

³⁸ BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003.

³⁹ Klub Hanoi. 2008. *Blogeri a blogerky made in Czech&Vietnam*. [online]. [cit. 5. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2008071101>>.

kulturu, věnují se i tématu: kam mladá generace směřuje, jsou více Vietnamci nebo Češi? Tyto stránky vzbudily u veřejnosti obrovský zájem. Právě díky nim může každý nahlédnout do života lidí, které denně potkává, má od nich minimálně jeden kousek oblečení, ale jinak o nich skoro nic víc neví. Ve snímku je uveden rozhovor s jednou z autorek blogu, která uvádí, že poté, co si její článek přečetlo tolik lidí i Vietnamců, se k ní část komunity otočila zády. Mnohdy však podle jejích slov ani sami Vietnamci nerozuměli dobře tomu, co napsala, a pouze slyšeli od ostatních, že pomluvila svoji rodinu, národ, že si neváží toho, že je Vietnamka atd. Jak je vidět, předsudky a nedorozumění existují na obou stranách. Proto si velice vážím zájmu, ochoty i odvahy mých přátel, kteří mi poskytli rozhovor. Z důvodu výše uvedených a po domluvě s respondenty, uvádím pouze jejich česká jména.

Samotný výzkum byl realizován v rozmezí jednoho týdne. Každý rozhovor trval v průměru 90 minut a z jeho průběhu byl pořizován zvukový záznam. I přes to, že se výzkumu účastnily pouze dvě osoby, se domnívám, že bude možné jeho výsledky aplikovat i na další vietnamské žáky. Už při těchto dvou rozhovorech se totiž objevovaly výrazné společné body, které potvrzovaly i výsledky jiných výzkumů, realizovaných na velice podobném výzkumném vzorku. Výzkumný vzorek v mém případě zastupují muž a žena, oba starší osmnácti let a žijící v Šumperku. Pro svůj výzkum jsem chtěla právě starší žáky, protože mohou, podle mého názoru, objektivněji zhodnotit některé věci a srovnat například školu základní se školou střední. V následující části práce uvádím to nejpodstatnější vzhledem k položkám polo-strukturovaného rozhovoru, který je v plném znění uveden v Příloze č. 2.

5.2 Rozhovor 1.

ČÁST 1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O RESPONDENTOVÍ

Prvního rozhovoru se zúčastnil jednadvacetiletý Honza. Sice tohle jméno nemá v občanském průkaze, ale říkají mu tak všichni spolužáci, kamarádi, prostě Češi. Jeho vietnamské jméno, jak sám říká, mu komolí kde kdo, a tak je jednodušší představit se jako Honza. Honza se narodil v České republice, má starší sestru a oba jeho rodiče jsou Vietnamci. On sám má vietnamské občanství, i když celý život strávil zde a do Vietnamu jezdí jen na návštěvy za rodinou. Honza chodil do české mateřské školy a česky uměl dřív než vietnamsky.

ČÁST 2. RODINA A VZDĚLÁNÍ

Na vzdělání syna kladou rodiče velký důraz. Honza si vzpomíná, že byl zvolen nejlepším žákem třídy, do školy měl vše hotové, byl i napřed s učivem a rodiče po něm stále chtěli, aby se šel učit. Mimo jeho rodičů mu do vzdělání mluvila i teta a strýc. Když hrával Honza v kapele (bylo mu 17 let), vzpomíná, že se jeho rodičům nelíbilo, že chodil večer na zkoušky. Rodiče chtěli, aby byl doma a učil se. Co se týká rodičovských schůzek na základní škole a střední škole, rodiče snad nevynechali ani jedinou. Na rodičovské schůzky chodila s otcem občas Honzova starší sestra. Ta se ve Vietnamu narodila a do Česka se dostala ve dvou letech. Když byl malý, hlídali jej, jeho sestru i sestřenici český děda s babičkou. Rodiče v té době měli hodně práce se zařizováním podnikání a tak svěřili své děti na hlídání staršímu českému páru, který bydlel ve vedlejší bytě. Honza si vzpomíná, že ho právě babička donutila mluvit česky a naučila ho, i mnohem dříve než musel, číst a počítat. Neměl prý pak v první a druhé třídě moc co dělat. Tahle česká péče trvala údajně do té doby, než se Honza naučil chodit sám ze školy. S domácími úkoly Honzovi nejvíc pomáhala právě česká babička, později sestra. Do budoucna by si Honza nepřál dělat stejnou práci jako jeho rodiče. Chtěl by se postavit na vlastní nohy a být na rodičích nezávislý. Život ve Vietnamu rozhodně neplánuje. Rád by dělal to, co ho baví a věnoval se informatice a angličtině.

ČÁST 3. VZTAHY VE ŠKOLE

A – VLIV JAZYKA

Honza nastoupil na základní školu v sedmi letech, tedy ve stejné době jako jeho čeští vrstevníci. Před základní školou Honza navštěvoval českou mateřskou školu a starala se o něj česká babička. V době nástupu do školy uměl Honza česky nejen mluvit, ale i číst a psát. Problémy mu, jak říká dnešní perfektní češtinou, dělalo vyslovování písmene Ř. S češtinou nyní problém nemá, jen si občas nemůže vybavit nějaké slovíčko, čeština se mu plete hlavně s angličtinou. Doma mluví s rodiči vietnamsky, což se naučil až později po češtině. Jak uvádím také níže, nejčastější narážky na jeho osobu či jeho rodiče byly spojeny s neznalostí či nedokonalostí českého jazyka. Zajímavé je, že někteří Vietnamci mu říkají: „*Ty už nejsi ten pravý Vietnamec.*“ Odlišnost vidí v trochu jiné mentalitě přizpůsobené životu v Česku, vadí jim i nedokonalost jeho vietnamského přízvuku.

B - ŽÁK – CIZINEC A SPOLUŽÁCI

Na základní škole se mu ze začátku ostatní posmívali a měli nejrůznější narážky na to, že je Vietnamec, ale poté, co se s ním skamarádili, bylo vše v pořádku. Vzpomíná si na

jednoho spolužáka, který na něj měl narážky, ale nikoliv na to, že je Vietnamec, ale na to, že je prý příliš tichý. Sám Honza říká, že se styděl kvůli nedokonalé češtině mluvit. Občas měli narážky starší žáci, kteří Honzu tak dobře neznali. Například na něj dělali zvuky: ťing, ťang, ťong, což mu bylo velice nepříjemné, nikdy však tuto situaci neřešil s učiteli. Neví, jak by mu učitelé mohli pomoci a situace by se tak možná ještě zhoršila. Honza také dodává, že měl štěstí na dobré přátele, kteří se ho vždy zastali a bránili i jeho sestru. Nejčastější narážky na jeho osobu či jeho rodiče byly spojeny s neznalostí jazyka. Když srovná základní školu se střední a vysokou školou, s narážkami na svou osobu se setkával pouze na základní škole. Vysvětluje si to tím, že v době nástupu na gymnázium ho hodně lidí znalo – byl zpěvákem v místní populární kapele a také už nebyl tolik zamlklý a rád se seznamoval s lidmi. Honzova sestra se prý s rasismem a narážkami setkávala častěji než on. Bylo to podle Honzy způsobeno tím, že na základní škole neuměla tak dobře česky jako on a proto neměla tolik kamarádů, se kterými by trávila čas. Spolužáci se jí často posmívali, že je Vietnamka, neumí dobře Ř a je malého vzrůstu. Většinu času tak sestra trávila doma a učila se, rodiče jí často opakovali, že učení je největší zábava, možná proto je teď tak úspěšnou právničkou.

C - ŽÁK – CIZINEC A UČITEL

Od učitelů nikdy žádné negativní ohlasy nezaznamenal. Na žádné zvláštnosti ve výuce, které by se týkaly posílení tolerance a kladného přijímání odlišností, si nevzpomíná. Ale myslí si, že by to rozhodně nebylo špatné více ve školách zdůrazňovat. Na otázku, zdali ho napadá něco, co by učitelé mohli udělat pro lepší přijetí vietnamských dětí na české školy, odpovídá, že by byl nejradši, kdyby neupozorňovali na to, že je Vietnamec. Přál by si, aby ho brali jako dalšího žáka. Jakékoliv zapojení her a multikulturní výchovy do výuky by mu nevadilo. Jediné, co by si nepřál je, aby se učitelé zaměřili pouze na něho jako na Vietnamce a stále na to upozorňovali. Rád by představil ostatním spolužákům tradice a kulturu Vietnamu, ale chtěl by, aby podobnou práci měli i ostatní. Jedině tak nebude vydělován z třídního kolektivu.

Na závěr rozhovoru chci uvést některé informace, které se přímo netýkají výzkumného problému, ale mohly by přispět k lepšímu pochopení situace vietnamských dětí či vietnamské komunity. Honza při rozhovoru uvedl: *„Většina Čechů si myslí, že Vietnamci jsou strašně hodní, pořád poctivě pracují, děti se dobře učí a poslouchají rodiče. Ale třeba já jsem výjimka. Zním i ostatní “rebelky“, které se neučí vůbec dobře a s posloucháním rodičů to taky není žádná sláva. Já jsem měl teď doma pět týdnů peklo, protože jsem ukončil studium na*

vysoké škole v Praze – jednalo se o obor přípravy léčiv na Univerzitě Karlově. Vybrali mi to rodiče, nebylo to těžké, ale nebavilo mě to, chci dělat angličtinu a informatiku, rodiče to dlouho nemohli pochopit, ale už je to lepší, protože ví, že ve studiu chci pokračovat.“ Dále jsme se dostali i k tématu uzavřenosti šumperské komunity. Honza mi potvrzuje, že Vietnamci slaví vše spolu a řeší spolu také všechny problémy. Jediní Češi, kteří se do komunity dostávají, jsou právě partnerky nebo partneři mladší generace Vietnamců – třeba Honzova přítelkyně nebo přítel jeho sestry. Jeho otec udržuje dobré vztahy s několika Čechy, ale jsou to pouze vztahy pracovní. Honza rád vzpomíná na jednoho českého známého, který prohlásil: *„Já si vůbec neumím představit, že bych se odstěhoval do jiné země, kde bych měl začít podnikat, neuměl bych jazyk, neměl bych tu rodinu a ještě by se mi lidé posmívali za to, že jsem jiný“*. Tohle by si podle Honzy mělo uvědomit více lidí, až se zase budou posmívat Vietnamcům. Sám o sobě Honza mluví, jako že je Vietnamec, žijící v Česku. Prolínání kultur a vliv rodičů je dobře vidět, když se loučíme a Honzovi zazvoní telefon. *„Ahoj mami, co potřebuješ?“* Následuje rozhovor ve vietnamštině s několika českými slovy. *„Tak já už jedu domů, neboj se o mě, ahoj“*.

5.2 Rozhovor 2.

ČÁST 1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O RESPONDENTOVÍ

Druhý rozhovor jsem vedla s devatenáctiletou studentkou obchodní akademie Renatou. Opět se jedná o jméno, která používá pouze mezi Čechy. Renata (Honzova sestřenice) se narodila v České republice a oba její rodiče jsou Vietnamci.

ČÁST 2. RODINA A VZDĚLÁNÍ

Renatini rodiče dbají na to, aby se dobře učila, a jí samotné na tom taky záleží. Její otec jí často opakuje, ať se chopí každé příležitosti, co může. S rodiči má velmi pěkný vztah a rozhodně by je nechtěla zklamat, ví totiž, že rodiče tvrdě pracují, aby se ona měla dobře, mohla studovat, věnovat se svým koníčkům. Rodičů si velmi váží i proto, že ví, jak pro ně bylo těžké opustit rodinu ve Vietnamu. Na rodičovské schůzky chodí poctivě Renatin otec. V případě, že něčemu nerozumí, což se podle Renaty stává málo kdy, umí se vždy lidí zeptat, jak danou věc mysleli. Vede si dokonce deník, kde si zapisuje česká slova, kterým nerozuměl a pak se na jejich význam Renaty ptá. Jako malou ji hlídal stejný český děda a babička jako Honzu. Přestože se o ni starali kratší dobu než o Honzu, naučila se právě od nich výborně česky. Rodiče Renaty stejně jako ona již neplánují, že by se do Vietnamu vrátili na stálo. Její maminka poté, co byla ve Vietnamu na návštěvě rodiny, prohlásila, že už si s rodinou ani tak

dobře nerozuměla jako dřív. Tím, že už dlouho žije v České republice, má na spoustu věcí jiný pohled než dřív a taky si zvykla na lepší životní podmínky – například dostupnost a kvalita zdravotní péče. Za rodinou vždycky ráda pojede, ale chce žít na stálo v České republice. Renata by nechtěla pokračovat v práci svých rodičů a myslí si, že ani oni by si to nepřáli. Do budoucna zvažuje profese učitelky češtiny a angličtiny na střední škole. Když jsem se ji zeptala, jestli se cítí být Vietnamkou nebo Češkou odpověděla: „*Jsem Vietnamka, co žije pohodlný český život.*“

ČÁST 3. VZTAHY VE ŠKOLE

A – VLIV JAZYKA

Do základní školy nastoupila Renata v sedmi letech, v té době uměla česky pouze mluvit. Čeština byla jejím jediným jazykem do doby, kdy strávila dovolenou (přibližně dva měsíce) ve Vietnamu. Dodnes jí však dělá problémy vietnamština psaná, podobné je to i s češtinou (hlavně ve slohu). S rodiči doma mluví vietnamsky, i když přiznává, že se jí některá slova pletou s českými, nebo ve vietnamštině dané slovo neexistuje. Nevzpomíná si, že by měl někdo narážky přímo na její nepřesnou češtinu. Někteří lidé ji dokonce chválili, jak krásně mluví na to, že je Vietnamka.

B - ŽÁK – CIZINEC A SPOLUŽÁCI

Renata chodila do české mateřské školy a na žádné negativní poznámky si z této doby nevzpomíná. S prvními narážkami se setkala až na základní škole. Jak si sama myslí, bylo to proto, že ji spolužáci neznali. Poté, co si na ni její třída zvykla, si ji velmi oblíbila a špatná slova slyšela jen od lidí, kteří ji neznali. Narážky na její vietnamský původ, vzhled či jiné věci ji vždy velmi mrzely. Na základní školu chodila spolu se svým bratrancem a sestřenicí, kteří nad ní drželi „ochrannou ruku“ a se školou jí pomáhali. Renata měla obavy v době, kdy její bratranec a sestřenice školu opouštěli, bála se, že se jí starší žáci začnou posmívat. Naštěstí se nic takového nestalo. Na otázku, zda řešila někdy tyto problémy s učiteli, odpověděla, že nikdy. Měla totiž obavy, že by se vše ještě zhoršilo, navíc prý tyto narážky nebyly tak časté. Vždycky si říkala, že lidé, kteří se jí posmívají, jsou hloupí, spouště věcem nerozumí a nic o ní nevědí, aby ji mohli soudit. Renata přiznává, že dodnes nerada chodí mezi nové lidi, protože má obavy, že by ji mohli špatně přijmout. Při srovnání základní školy a školy střední se Renata setkala s nepříjemným chováním spolužáků hlavně na škole základní. Myslí si, že je to způsobeno tím, že na střední škole jsou studenti už mnohem rozumnější a chytřejší na to, aby se posmívali.

C - ŽÁK – CIZINEC A UČITEL

Ze strany učitelů se Renata nikdy nesečkala s negativními poznámkami přímo na její osobu. Ovšem vzpomíná si, že jí vadilo, pokud učitelé mluvili špatně o Vietnamcích. Mnohdy slyšela v hodinách poznámky učitelů, stejně jako já, že Vietnamci prodávají nekvalitní zboží, mluví legračně česky atd. S Renatou jsme se shodly na tom, že každý člověk má přeci právo vybrat si, do kterého obchodu půjde nakoupit. Renata si myslí, že učitel by neměl takové záležitosti do výuky vnášet. Multikulturní výchovu na školách by uvítala, ráda by seznámila ostatní s Vietnamem, zvyky a klidně i jazykem. Doufá, že pokud by nejen žáci, ale i ostatní lidé poznali Vietnamce o něco lépe, mohlo by to napomoci řešení konfliktů a vést k lepšímu porozumění na obou stranách.

Na závěr rozhovoru opět uvádím některá zajímavá témata, ke kterým jsme se při rozhovoru dostaly. Renatě vadí, když Češi oslovují Vietnamce různými přezdívkami jako ťongové, žluťásci či rákosníci. *Renata říká: „Já také Čechům neříkám, že jsou to bělásci či co. Bud' ať jim říkají Vietnamci, protože to opravdu jsou anebo ať se naučí jejich jména, já se také naučila jména Čechů – to je přece maličkost.“* Co se týká uzavřenosti komunity, je si jí Renata vědoma. Potvrzuje mi i časté užívání zprostředkovatelských služeb – které sice Vietnamcům pomáhají, ale také je nenutí, aby se lépe naučili jazyk. Její otec mnohdy stráví na úřadech celý den, protože ho jeho přátelé požádají, aby jim tlumočil.

5.3 Diskuse

Cílem praktické části mé bakalářské práce bylo popsat zkušenosti vietnamských přátel, týkající se základního vzdělávání v České republice a srovnat je s metodickým pokynem k výuce žáku cizinců a dalšími výzkumy. Hlavní otázkou je, zda učitelé (z pohledu respondentů) dělají vše proto, aby přijetí žáka s vietnamským etnikem na českou základní školu podpořili. K dané problematice cizinců ve vzdělávání existuje několik metodických pokynů, je vymezena ve školském zákoně či je jí věnován internetový portál Inkluzivní škola. Ovšem to, jak se k dané problematice staví sami učitelé v praxi, zda využívají speciální metody atd., jsem chtěla zjistit právě od svých vietnamských přátel. Lze předpokládat, že jejich zkušenosti budou podobné i u ostatních vietnamských žáků. Již nyní jsem objevila několik společných znaků, které teď rozeberu a popřípadě je srovnám s jinými dostupnými výzkumy.

Co se týká hlavní otázky výzkumu, respondenti nikdy nějak zvlášť nepocítili, že by výuka v jejich třídě byla organizovaná speciálním způsobem, například podle metodického

pokynu MŠMT pro ředitele – k výuce žáků cizinců, kterému se věnuji v kapitole číslo 4. Domnívám se, že to bylo způsobeno dvěma faktory. Za jisté měl velký vliv fakt, že oba respondenti, v době nástupu do základní školy, uměli český jazyk. Za druhé to, že si ani jeden z nich nikdy nepřišel učitelé „stěžovat“ na negativní poznámky ostatních spolužáků. Podle respondentů to nebylo nejspíše třeba, protože podle svých slov do třídy dobře zapadli. Můžeme se pak domnívat, že učitelé o těchto problémech mnohdy ani nevědí a proto na ně adekvátně nereagují, například zmíněnou multikulturní výchovou. Tímto se potvrzuje informace KOCOURKA⁴⁰ (in ČERNÍK, 2006), že učitelé nevidí potřebu zapojit do výuky alespoň prvky multikulturní výchovy, jelikož vietnamské děti zvládají školu většinou skvěle a nejsou s nimi žádné problémy. V potaz bychom však vždy měli brát individuální charakteristiku každého jedince, jak učitele, tak vietnamského žáka. V některých výjimečných případech byl učitel dokonce tím, kdo pozitivní začlenění mých přátel narušoval.

Další, v čem se rozhovory shodují, je výskyt negativních poznámek či rasových komentářů převážně na základní škole. Moji přátelé si to vysvětlují především tím, že na střední škole či vysoké jsou již studenti dospělejší, rozumnější a lépe vědí, že dané poznámky nejsou na místě. Učitelé by si měli uvědomit to samé a daných poznámek se vyvarovat. Hlavní příčinou všech negativních ohlasů byla především nedokonalost českého jazyka, která byla na základní škole nejvíce znát. Oba mí přátelé se do českých tříd dokázali dobře začlenit a najít si zde přátele. S narážkami se nejčastěji setkávali od lidí, kteří je neznali. Dotazovaní se shodli na tom, že právě na základních školách pokládají multikulturní výchovu, toleranci a pozitivní vztah k odlišnosti za nejdůležitější. Oba mí přátelé by se nebránili zapojení informací o Vietnamu a jeho kultuře do výuky, podle nich by to mohlo přispět k vzájemnému porozumění obou stran. Nechtěli by, aby učitel dával práci stále jen jim, ale aby zapojil všechny spolužáky. Výuka by se podle nich nemusela týkat jen Vietnamců, ale i jiných menšin, jejich odlišnost je přece třeba také respektovat.

V obou rozhovorech se mi potvrdila informace, že vietnamské děti mívají mnohdy českou vychovatelku – v tomto případě českou babičku a dědu, kteří jim pomáhají s domácí přípravou a učí děti česky. Tento fenomén českých vychovatelek je zmíněn v knize *S vietnamskými dětmi na českých školách*.⁴¹ Nebo jej potvrzují i rozhovory s dětmi

---

⁴⁰ ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách* 1. vyd. Praha: H&H, 2006.

⁴¹ Tamtéž.

v bakalářské práci Hany Mendlíkové⁴² – Integrace vietnamských dětí na 1. stupeň základní školy.

Otázka důležitosti vzdělání byla jistě na místě. Rodiče obou respondentů dbají velmi na to, aby jejich děti měly dobré studijní výsledky, šly na perspektivní vysoké školy a našly v životě uplatnění. Postupně se však s mladou generací začíná vytrácet píle, která tolik charakterizovala generaci vietnamských dětí v 90. letech (srov. MARTÍNKOVÁ⁴³, 2010). Co se týká uzavřenosti komunity, oba respondenti jsou si jí vědomi. A potvrzují, že kromě nich samotných rodiče upevňují hlavně vztahy s ostatními Vietnamci, s Čechy mají vztahy ryze pracovní (srov. BROUČEK⁴⁴, 2003). Do budoucna si nepřejí pokračovat v práci svých rodičů a hledají si uplatnění v nejrůznějších profesích. Stále však na ně je kladen vysoký tlak v oblasti vzdělání. Českou republiku Honza i Renata považují za svůj domov, kde chtějí zůstat. Přidávají se tak do skupiny Banánových dětí, které by v budoucnu mohly výrazně ovlivnit česko-vietnamskou integraci a změnit pohled české společnosti na Vietnamce.

V případě dalšího výzkumu by bylo zajisté přínosem do výzkumného vzorku zařadit i žáky z generace, která se narodila ve Vietnamu, jelikož se u nich mohou vyskytovat jazyková specifika, která výrazně ovlivní jejich začlenění do vzdělání. V praktické části práce se zabývám pouze pohledem ze strany vietnamských dětí, i když integrace je procesem oboustranným, s nemalými nároky na obou stranách. Pro vyšší objektivnost a objasnění problematiky jako celku, by bylo dobré seznámit se i s postoji učitelů těchto žáků nebo s jejich spolužáky. Následný výzkum bych pro objektivnější hodnocení provedla, pokud by to bylo možné s větším počtem respondentů.

Na základě skutečností zjištěných v praktické části lze předpokládat, že vietnamské děti se v různé míře setkávají s negativními poznámkami na svou osobu, jak ze strany spolužáků, tak i učitelů. Tyto poznámky mají nejrůznější charakter a vyskytují se především na základních školách. Vietnamské děti tyto problémy neřeší s učiteli, nejspíše z toho důvodu, že nejsou závažného charakteru a časem vymizí a také proto, že nevědí, jak by jim učitelé mohli pomoci.

---

⁴² MENDLÍKOVÁ, Hana. *Integrace Vietnamských dětí na 1. stupeň základní školy*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, pedagogická fakulta, katedra pedagogiky.

⁴³ MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, s. 35-39.

⁴⁴ BROUČEK, S. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003.

Závěr

Hlavním cílem mé bakalářské práce nazvané Přijetí žáka s vietnamským etnikem na ZŠ bylo popsat současný stav vzdělávání vietnamských dětí v českých školách a problémy, se kterými se vietnamští žáci potýkají. Dále jsem chtěla formulovat možné cesty, které by jejich lepšímu začlenění do českých škol mohly pomoci. Cíle mé práce byly díky teoretické a praktické části této práce naplněny. V současné společnosti se neustále střetávají odlišné názory, hodnoty, ideje a kultury. Jinak tomu není ani v základních školách, kde se učitelé a žáci často setkávají s žáky odlišné kultury, než je kultura majoritní. Jsou na tuto situaci učitelé i spolužáci připraveni, dělají učitelé vše proto, aby integraci podpořili, na tyto otázky jsem hledala odpověď v části teoretické i při rozhovorech s mými vietnamskými přáteli v části praktické. Jsem si vědoma, že integrace je procesem oboustranným, který klade vysoké nároky na obě strany, bylo by proto dobré pro větší objektivnost popsat i zkušenosti učitelů a spolužáků vietnamských dětí.

Historie příchodu Vietnamců do České republiky sahá do 40. let 20. století. Postupně do naší země přicházelo stále více Vietnamců v různých migračních vlnách, jejich počet se však v posledních letech ustálil na přibližně 60 tisících. Specifika má vietnamská migrace především v tom, že zde jedinci mají oproti ostatním cizincům celé rodiny. Jak vychází z tradic, děti mají v rodině důležitý úkol, a to řádně se vzdělávat, tento fakt potvrzují i jejich školní výsledky. Jak jsem zjistila z rozhovorů, není to vždy lehké. Setkávají se v různé míře s negativními poznámkami na svou rasu, nepřesnost českého jazyka a ze strany rodičů jsou na ně kladeny vysoké nároky. Učitelé fakt, že vzdělávají kulturně odlišné dítě, většinou nevěnují zvláštní pozornost. Především proto, že s vietnamskými dětmi nejsou žádné problémy a školu zvládají mnohdy lépe než děti české. Je tak často přehlížena skutečnost, že by šikovné zapojení multikulturní výchovy či nejrůznějších her na podporu tolerance mohlo vyřešit řadu neviděných problémů.

K dané problematice vzdělávání konkrétně vietnamských dětí u nás neexistuje oficiální metodika, i když si myslím, že by bylo na místě ji vytvořit. České školy by měly být připraveny reagovat na tendenci, že nebudou vzdělávat jen děti stejného jazyka. Tomuto faktu nasvědčuje i počet vzdělávaných Vietnamců, který je ve srovnání s ostatními cizinci nejvyšší právě na základních školách.

Odlišný žák ve třídě s sebou nepřináší jen více práce, ale je prvkem, který výuku může obohatit. S tímto pozitivním pohledem by k výuce cizinců měli přistupovat všichni učitelé. Domnívám se, že by jim právě k lepšímu porozumění mohly dopomoci některé z věcí, o kterých se zmiňuji na konci kapitoly čtyři. Zde propojuji metodická doporučení s konkrétními zkušenostmi vietnamských dětí. Ideálním stavem by bylo, kdyby učitelé dokázali vzbudit ve svých žácích respekt a toleranci k vnímání odlišností jako přirozených věcí, napomůžou tím výrazně celkové integraci cizinců do české společnosti. Podání pravdivých fakt o nových kulturách, širší souvislosti, nové informace a hlavně efektivní komunikace, tím může učitel či ostatní žáci do výuky přispět. Z dětí, které budou umět pohlížet na věci z více úhlů pohledu a budou schopné vidět v nově příchozích víc než jen trhovce, jednou vyrostou dospělí lidé s vlastními dětmi, kterým tyto postoje předají. Nejen děti ve školách či učitelé by se měli naučit pracovat s faktem, že na každou situaci existuje celá šíře názorů, jak z pohledu individua, tak z pohledu různých kultur. Pokud si každý z nás bude tyto věci uvědomovat, může tak předcházet konfliktům, obohatit se o nové zkušenosti a přispět k důležitému porozumění mezi Čechy a Vietnamci.

Literatura a prameny

BROUČEK, S. *Český pohled na Vietnamce*. 1. vyd. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. 478 s. ISBN: 80-85010-46-1.

ČERNÍK, J. a kol. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. 1. vyd. Praha: H&H, 2006. 221 s. ISBN: 80-7319-055-9.

ÍČO, J. *Náboženství ve Vietnamu*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 38 s. ISBN: 978-80-85394-74-0.

MARTÍNKOVÁ, Š. *Vietnamská komunita v Praze*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 46 s. ISBN: 978-80-85394-72-6.

MENDLÍKOVÁ, Hana. *Integrace Vietnamských dětí na 1. stupeň základní školy*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, pedagogická fakulta, katedra pedagogiky.

KÜNG, H. *Po stopách světových náboženství*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, 306 s. ISBN: 80-7325-059-4.

VASILJEV, I. *Vietnamština jazyk na protipólu*. 1. vyd. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010, 40 s. ISBN: 978-80-85394-71-9.

INTERNETOVÉ ODKAZY

Český statistický úřad. 2013. Veřejná databáze: *Cizinci podle státního občanství*. [online]. [cit. 18. 2. 2013]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=OBY5092PU_OK&vo=tabulka&kapitola_id=743>.

Internetový portál Inkluzivní škola. cz. 2012. *Vyrovňovací plán*. [online]. [cit. 10. 3.] Dostupné z: <<http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/vyrovnavaci-plan>>.

Klub Hanoi. 2008. *Blogeři a blogerky made in Czech&Vietnam*. [online]. [cit. 5. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocclanku=2008071101>>.

Metodický pokyn MŠMT pro ředitele škol – k výuce žáků cizinců Č.j.: 25 120/2011-27[online]. [cit. 10. 3. 2013]. Dostupné z:<<http://www.msmt.cz/vzdelavani/metodicke-doporuceni-reditelum-skol-vyuka-cizincu>>.

Ministerstvo zahraničí ČR. 2013. *Sazebník vízových poplatků*. [online]. [cit. 26. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/sazebnik_vizovych_poplatku/index.html>.

NEKORJAK, M., HOFÍREK, O., 2006. *Několik otázek k integraci Vietnamců* [online]. [cit. 7. 4. 2012] Dostupné z:<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=255&lst=108>>.

Sociologický Ústav AV ČR. 2012. *Rodinná situace migrantů ze zemí mimo EU, jejich úroveň vzdělání a jejich příjmy v ČR*. [online]. [cit. 18. 2. 2013]. Dostupné z: <http://m.czso.cz/csu/tz.nsf/i/prezentace_z_tk_mgr_yana_leontiyeva_sociologicky_ustav_av_cr_v_v_i_/File/csu_tk_cizinci_prezentace_leontiyeva.pdf>.

Usnesení vlády ČR ze dne 16. ledna 2013 *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2013*. [online]. [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/988/Postup.pdf>>.

Ústav pro informace ve vzdělávání. 2012. *Děti, žáci a studenti podle státního občanství na mateřských školách, základních, středních a vyšších odborných školách a konzervatořích ve školním roce 2011/12*. [online]. [cit. 27. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/11004A0B99/File/c06t01.pdf>>.

Výsledky Transparency International. 2012. *Corruption perceptions index 2012*. [online]. [cit. 25. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://www.transparency.org/cpi2012/results>>.

Výzkumný ústav pedagogický v Praze. 2007. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. [cit. 16. 3. 2013]. Dostupné z <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.

Zpravodajský server Lidových novin. 2008. *Bananové děti v české džungli* [online]. [cit. 26. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/bananove-deti-v-ceske-dzungli-djn-/zpravy-domov.aspx?c=A080328_144645_ln_domov_glu>.

ZÁKONY A VYHLÁŠKY:

Vyhláška č. 72/2005 Sb. *O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních*. [online]. [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-72-2005-sb-1>>.

Vyhláška č. 73/2005 Sb. *O vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných*. [online]. [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-73-2005-sb-1>>.

Zákon č. 111/1998 Sb. *O vysokých školách* [online]. [cit. 6. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>>

Zákon č. 325/1999 Sb. *O azylu* [online]. [cit. 6. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>>

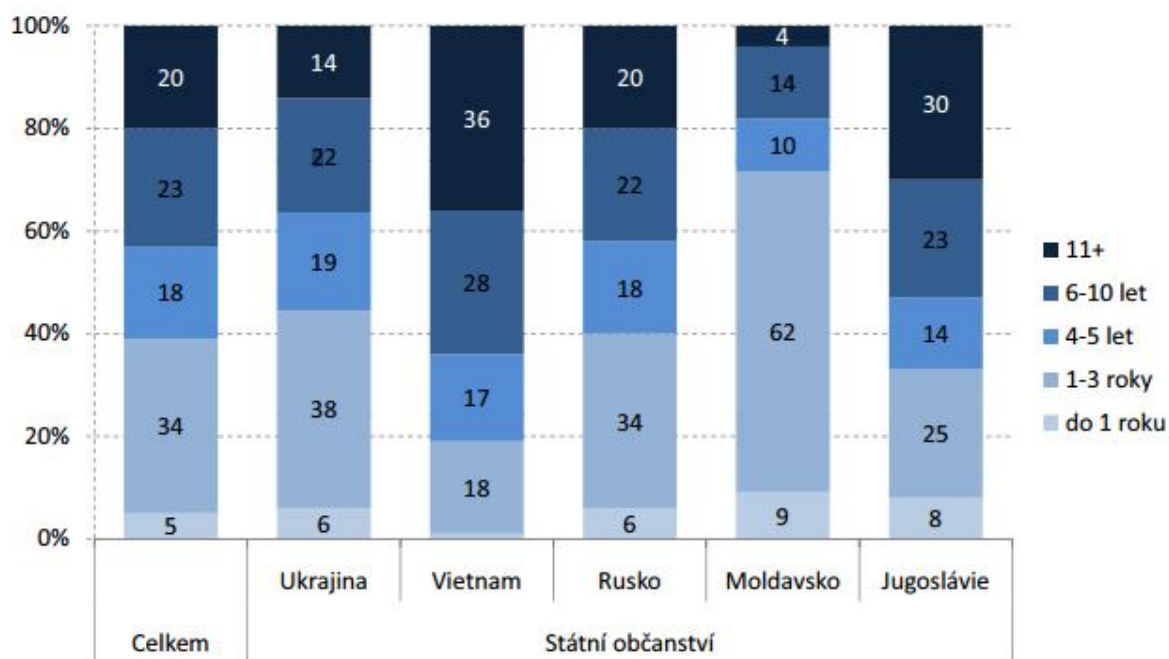
Zákon č. 326/1999 Sb. *O pobytu cizinců*. [online]. [cit. 6. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>>

Zákon č. 561/2004 Sb. *O předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání*. [online]. [cit. 5. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>>.

Přílohy

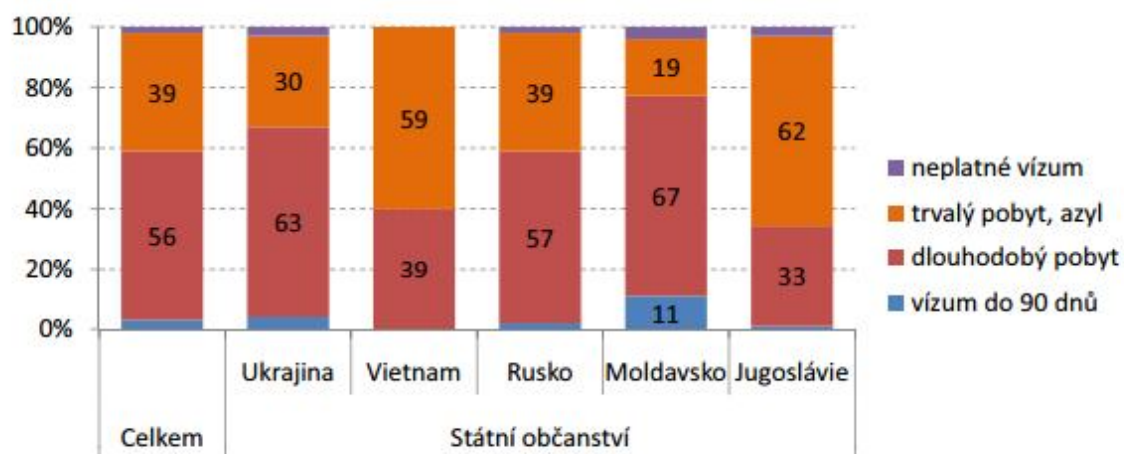
Příloha č. 1 – Charakteristiky vietnamské migrace v číslech

Graf č. 1: Délka pobytu respondentů v ČR podle státního občanství

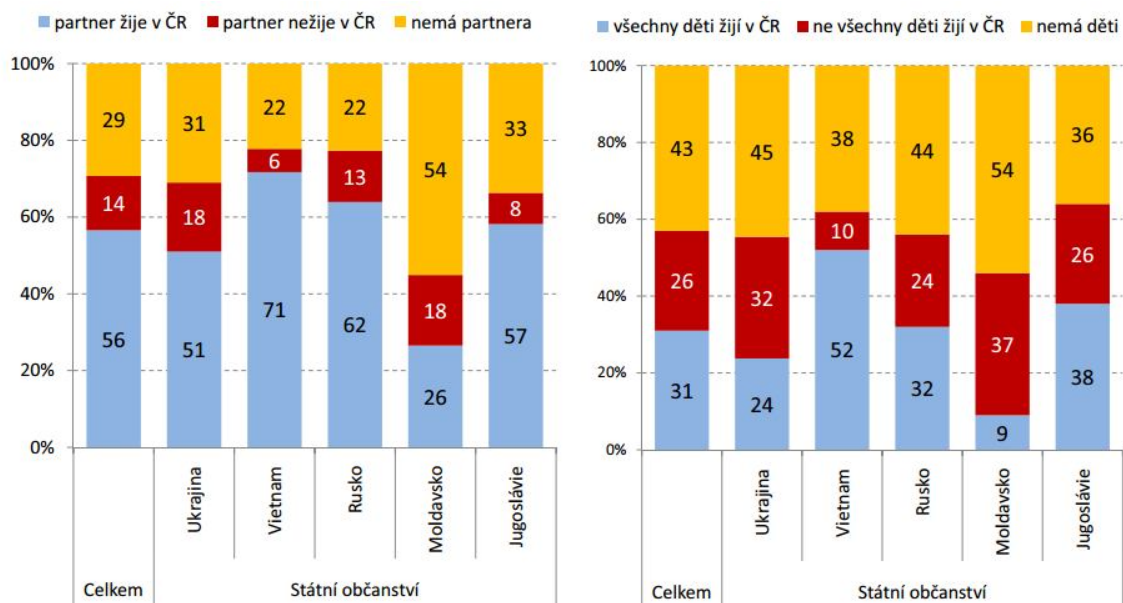
(Zdroj: Sociologický ústav AV ČR, 2012)

Graf č. 2: Typy pobytů v ČR podle státního občanství

(Zdroj: Sociologický ústav AV ČR, 2012)

Graf č. 3: Pobyt migrantů v ČR a odloučení od partnera a dětí

(Zdroj: Sociologický ústav AV ČR, 2012)

Příloha č. 2 – Otázky k polo-strukturovanému rozhovoru

ČÁST 1) ZÁKLADNÍ INFORMACE O RESPONDETOVI

1. Kolik je ti let?
2. Vedle vietnamského jména máš i jméno české? Jak tě oslovují kamarádi a jak rodiče?
3. Kde ses narodil? Pokud ve Vietnamu, v kolik letech ses přistěhoval do České republiky?
4. Tvoji rodiče jsou oba Vietnamci?

ČÁST 2) RODINA A VZDĚLÁNÍ

5. Je pro tebe a tvé rodiče důležité, jaké budeš mít školní výsledky?
6. Chodili tvoji rodiče na třídní schůzky? Umějí česky natolik dobře, aby se s učiteli domluvili?
7. Kdo ti nejvíce pomáhal, když si něčemu ve škole nerozuměl?
8. Přeješ si v budoucnosti dělat stejnou práci jako tvoji rodiče?
9. Plánuješ, že by ses ty nebo tvoji rodiče vrátili zpět do Vietnamu?

ČÁST 3) VZTAHY VE ŠKOLE

A – VLIV JAZYKA

- A1)** Kolik ti bylo let, když jsi nastoupil/a do české základní školy?
A2) Když jsi nastupoval/a do základní školy, jaká byla tvoje znalost češtiny?
A3) Setkal/a ses někdy s komentáři, ať pozitivními či negativními, na tvou češtinu?

B – ŽÁK – CIZINEC A SPOLUŽÁCI

- B1)** Setkal/a ses někdy osobně s šikanou nebo nepřátelským chováním ze strany spolužáků?
B1A) Pokud ANO, řešil/a jsi to nějak? Řešili to učitelé?
B1B) Pokud ANO, z čeho nejčastěji pramenily negativní ohlasy na tvou osobu?
B2) Pokud můžeš srovnat základní školu a střední školu, kde se k tobě chovali spolužáci lépe? Čím si myslíš, že je to způsobeno?

C – ŽÁK – CIZINEC A UČITEL

- C1)** Setkal/a ses někdy osobně s šikanou nebo nepřátelským chováním ze strany učitelů?
C2) Vzpomínáš si, že by učitelé do hodin zapojovali jakékoliv speciální metody, či techniky na podporu tolerance k cizincům?
C3) Myslíš si, že existuje nějaká věc, kterou by učitelé mohli napomoci tomu, aby se na škole předešlo xenofobii, rasismu a nepřátelskému chování k vietnamským dětem?

Anotace

Jméno a příjmení:	Andrea Buiová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Přijetí žáka s vietnamským etnikem na ZŠ
Název v angličtině:	The acceptance of pupil from vietnamese ethnic on an elementary school
Anotace práce:	<p>Ve své bakalářské práci se budu zabývat problematikou přijetí vietnamského dítěte na základní školu. V dnešní multikulturní společnosti se stále častěji setkáváme s dětmi jiného etnika a myslím si, že je třeba připravovat na spolupráci s nimi nejen pedagogy, ale i ostatní děti. Důležitou roli zajisté hraje tolerance a spolupráce. Hlavní myšlenkou by mělo být pozitivní vnímání odlišností.</p> <p>Vietnamská kultura je kulturou východní, vycházející z odlišné filozofické tradice a hodnot. Velký důraz je kladen na roli rodiny a úctu k předkům. Děti zde mají hlavní úkol a to dobře se vzdělávat, což může být v nepřátelském třídním klima náročné. Cílem mé práce je seznámení se s pocity vietnamských žáků - pocity při vstupu do školy, problémy v třídním kolektivu, domácí příprava atd.</p>
Klíčová slova:	integrace, odlišnost, vietnamské dítě, česko-vietnamské vztahy, banánové děti, cizinci, překážky v integraci,
Anotace v angličtině:	<p>In my bachelors thesis I will deal with the problematics of accepting vietnamese children to the elementary school. In todays multicultural society we ever more often meet the children of different ethnic group and I believe, that it is necessary to prepare both the educators and the other children. Important parts are toleration and cooperation. The main idea is the positive perceiving of differences.</p> <p>Vietnamese culture is an eastern culture, based on a different philosophic tradition and values. It emphasises the role of a family and respect to the ancestors. The main task the children are given in this society, is to study well, which may be difficult in a hostile class atmosphere. The aim of my thesis is the acknowledgement with the feelings of vietnamese pupils – feelings of entering the school, problems in the class society, home preparations, etc.</p>

Klíčová slova v angličtině:	Integration, diversity, vietnamese child, czech-vietnamese relations, banana children, foreigners, integration obstacles
Přílohy vázané v práci:	Charakteristiky vietnamské migrace v číslech – 1x Otázky k polo-strukturovanému rozhovoru - 1x
Rozsah práce:	49 stran textu a 5 stran příloh
Jazyk práce:	Český